

Poština plačana v gotovini

ETNIK DEVETINSESTDESETI LEIO 1938-1939 FEBRUAR SILVIKA SEŠTA

Vsebina

Zima (<i>Francè Kunstelj</i>)	161
Tonca iz lonca (<i>Joža Lovrenčič</i>)	162
Oh, če bi tega »če« ne bilo ... (<i>Jan Plestenjak</i>)	167
Šest zapovedi (<i>J. Slapšak</i>)	169
Kako so Zaplankarji konja pognali (<i>Joža Vopk</i>)	171
Križ sredi polja (<i>Venceslav Winkler</i>)	175
Angel varuh (<i>Emanuel Kolman</i>)	176
Mikica Mokica (<i>Rudolf Pečjak</i>)	177
Šopek čeških (<i>Prevel R. Ž.</i>)	182
Ena za pust (<i>Krista Hafner</i>)	184
Naredimo toplo gredo (<i>Leop. Paljk</i>)	186
Novice iz vrtnarstva	187
Smuk, smuk, kdo bo prvi? (<i>Janko Sicherl</i>)	188
Pisan drobiž in vse navzkriž	189
Iz »Vrtčeve« skrinjice	191
Uganke	192

»Vrtec« izhaja prvi dan v mesecu, osemkrat med šolskim letom in velja z dvema mladinskima knjigama na leto din 2250, ali 9 mesecev po din 250. List izdaja »Slomškova družba« v Ljubljani. Zanj odgovarja Ivan Štrukelj. Glavni in odgovorni urednik France Ločniškar v Ljubljani VII, Goriška 29. Sklep uredništva do 5. dne v mesecu. — Uprava »Vrtca« je v Ljubljani, Kopitarjeva ulica št. 2 (H. Ničman). — Tiska ga Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (K. Čeč).

Francè Kunstelj

Zima

Starka zima k nam se je vselila,
hrib in dol čez noč nam pobelila.

Vsi smo v belo jutro se zazrli,
vrata starki na stežaj odprli.

»Hej, ženica, noter stopi malo,
pa povej nam kako svojo šalo!«

Starka dvignila je sivo glavo:
»Kaj, da vam bilà bi še v zabavo?»

Rada bi za hipec se spočila,
pot me je do smrti utrudila.

Ne utegnem, pot me nova čaka,
že podi me vihra iz oblaka.«

V reber starka trudna je hitela,
pot za sabo s snegom je odela.

Tonca iz lonca

Nenavadna zgodba iz starih časov.

6.

Tri leta in pol se je premagovala Polona in je vzdržala, več ni mogla, čeprav se ji s Tonom še nikdar ni tako dobro godilo. Vsega je imela, kar je hotela, samo Tonca je pogrešala. Nič več ni mogla vztrpeti brez njega. Če bi ga že ne mogla pripeljati s seboj, vsaj videla bi ga rada po tolikih letih. Ali je še tak, kakršen je bil, ali jo bo še poznal, to jo je imelo. In se je lepega dne odločila, da pojde v mesto.

»Ne nori,« ji je rekel Tona, »pusti otroka, kjer je! Bo že sam prišel, kadar se mu bo zdelo, ako mu je še kaj za naju!«

Polona ni odnehala.

»In če bi prišli sami Turki, bi me več ne zadržali! Grem in grem, pa če se postaviš na glavo!« je vztrajala.

Tona se ni postavil na glavo. Nič več ni prigovarjal ženi, naj ostane doma, ker jo je poznal. Vedel je, da ne bi imel več ljubelega miru, ako bi jo siloma zadržal.

In tako se je zgodilo, da se je Polona praznje napravila in se napotila v mesto. Veselo je hodila in lahko in zdelo se ji je, da se vse z njo veseli: sonce, ki je zorilo valujoče žito, lastovke v zraku in sleherni ptič, ki se je oglašal v drevju, in še Bela voda, ki je jadrno hitela pod cesto proti mestu.

Hitro je hodila Polona, a pot je bila dolga, kakor bi se vlekla v večnost. Ni bila še na pol poti, ko se je sonce nagnilo. Pohitela je, a le ni prišla nikamor. Pred vsakim ovinkom je upala, da je zadnji in da zagleda mesto, pa je prišel nov ovinek in jih je bilo še in še, a mesta še nikjer. Nič ni čutila utrujenosti, samo Tonca je pomilovala, da je revež tako daleč.

In potem je na nekem ovinku obstala, kakor bi ji postale noge iz svinca in bi jih ne mogla premakniti. Pred seboj je zagledala Gozduljo, ki je počasi štorkljala, daleč pred njo pa je šel Črnin.

»Sveti križ božji, kaj naj napravim?« se je vprašala Polona. Neznansko neprijetno ji je bilo. Ko jo doteče, ne bo mogla kar tako mimo, kakor bi je ne poznala, z njo pa ne bi šla rada.

Ni ji kazalo drugega, morala se je premakniti.

»Hitro bom šla, kakor da se mi močno mudi. Še pogledam je ne. Nemara ji tako uidem. Če dobro ne vidi, me ne bo spoznala,« je pomislila Polona in pospešila korak ter šla kakor dekle v najlepših letih.

Gozdulja jo je zaslišala. Ustavila se je, se ozrla in gledala, kdo gre za njo tako hitro po cesti.

»O, Polona?« se je začudila Gozdulja, ko se ji je toliko približala, da jo je spoznala. »Kam pa tako hitro, kam? V mesto? K Toncu? Potem pa imava isto pot! Tudi jaz grem v mesto, hihhi... Dva dni že hodim, a danes le še ne pridem, ko se zdaj zdaj zmračí. Ponoči ni prijetno hoditi. Tudi podnevi je lepše, če ima človek družbo. Kar skupaj hodiva, Polona, kar skupaj! Tudi če bi prišla nocoj v mesto, ne bi nič opravila. Pozno bo in vse bo zaprto. V prvi vasi ob cesti bova prenočili, jutri navsezgodaj pojdeva pa naprej in prideva za poldne v mesto.«

»Ali je še tako daleč?« je vprašala Polona in upočasnila korak.

»Vprašaj! Dobro pol poti imava za seboj, pa zračunaj, kako daleč je še!« je odgovorila Gozdulja in zadovoljno mežikala, ko je videla, da se je Polona vdala in se ji več ne mudi.

Že jo je srbel jezik, da bi začela vleči iz Polone, kako da se je le odločila iti v mesto, a ni utegnila.

»Jezus, Marija!« je vzkriknila Polona.

»Kaj pa ti je, kaj kričiš?« je obstala Gozdulja in pogledala Polono, ki je prebledela in bilà bela ko zid.

Polona ni odgovorila, samo z roko je kazala zdaj na eno goro, zdaj na drugo in potem še na tretjo...

»Kresovi!« je prevzelo tudi Gozduljo.

»Turki! Kaj naj začneva, kam naj se obrneva?« je trepetala Polona, se približala Gozdulji in se je oprijela.

»Hihih...« se je zasmejala Gozdulja in se delala pogumno, »jaz sem stara in se jih nič ne bojim. Kaj naj počnejo z menoj? Tebe bi pa že pogledali, tebe! V praznjem si še kar mlada!... Hm, kaj naj napraviva? Kdo ve, kje so še Turki! Kolikokrat so že goreli kresovi po teh naših gorah, Turkov pa le ni biló od nikoder. Nemara jih tudi zdaj ne bo. Pri prvi hiši se ustaviva in prenočiva. Tam nama bodo že povedali, ali naj greva naprej ali naj se vrneva.«

In sta šli in prišli do prve hiše ob cesti, a hiša je bilà prazna, kakor bi vsi izumrli. Tudi hlev je bil prazen. Črnin je vohal vseokoli, pa le ni izvohal ne enega živega bitja.

»Iz strahu pred Turki so se umaknili z vsem, kar so imeli, na varno kam v goro! Medve ne moreva za njimi, tudi naprej ne kaže, da bi šli, ko se je že zmračilo. Kar tu prenočiva! Nikogar ni treba prositi, ko je odprto. In nikomur ne bova v nadlego, hihih... Strah ima velike oči in vidi že ob prvih kresovih Turke! Nič se ne boj, Polona, nič! Lepo bova spali in še v sanjah naju ne bodo preganjali Turki!«

Tako je govorila Gozdulja in tolažila Polono, ki ob tej tolažbi le ni mogla zaspati. Molila je in bedela, ko je njena škrbava sopotnica že davno spala. Nakrat je začel Črnin zunaj pred hišo, kjer je moral stražiti, neznanško lajati. Polona je skočila k oknu, ga odstrla in odprla in se zgrozila. Dolina proti mestu je bilà vsa ožarjena in južni veter je prinašal smrad po dimu.

»Gozdulja, Gozdulja! Turki, Turki!«

Ob Poloninih prestrašenih klicih se je Gozdulja zbudila iz trdnega sna, zavezala in vprašala, če se že dani.

»Gori, gori, ne dani! Gotovo Turki požigajo, koder gredo. Vstani, Gozdulja, vstani, da se kam skrijeva!« je bilà Polona vsa iz sebe in begala po hiši, da bi iztahnila kje kakšen kot, kamor bi se zatekla. Po cesti se je zaslišal konjski topot.

Gozdulja se je zbala za Črnina in mu odprla. Črna hudoba ni marala v hišo, zakaj turški jezdeci so se prav tedaj približali in ustavili konje. Pes se je zaganjal vanje, dokler ni prvi jezdec potegnil krive sablje in

zamahnil po njem. Gozdulja ni mislila več na svoje življenje. Psa je hotela rešiti in je planila kakor zbesnela na cesto.

Tedaj se je Polona prekrižala.

Jezdec je bil odsekal psu glavo, da se je zakotalila pred Gozduljo, in potem mahnil še po njej, da je kriknila in bilà mrtva. Tisti trenutek se je pasja glava prikotalila spet k svojemu trupu, se spet zrastla z njim in Črnin je tako zalajal, da je šlo skozi kosti in mozeg, zgrabil mrtvo Gozduljo in izginil z njo, kakor bi se vdrl v zemljo...

Ali so jezdeci to opazili ali kaj, pognali so konje in Polona je ostala sama in bilà rešena.

Ne dolgo. Za jezdeci se je privalila po cesti neznanska turška vojska in ko so prvi turški pešci prišli do hiše, so vdrli vanjo. Ko niso našli nič drugega ko Polono, so revo zvezali in jo vrgli na prvi voz, hišo pa zažgali...

V divjem kriku je šla turška vojska navzgor po dolini ob Beli vodi, vsa željna nadaljnega prelivanja džavrške krvi. Pa so svoj pohod bridko plačali. Ko so se začeli valiti pod strmim robom, se je usula nanje skalnata toča, ki jih je pobila toliko, da so njihova trupla zajezila Belo vodo. Paša je moral samo gledati in čakati, kdaj zmanjka džavróm skal. Tik pod steno se je tiščal in sklenil, da ne bo nikdar več pridrl v to dolino. In da bo držal svoj sklep, je zasekal v rob — džavrski križ...

Kristjanom je končno res zmanjkalo skal in paša je v divjem begu z ostanki svoje vojske poiskal najkrajšo pot iz dežele...

Čevljar Tona je čakal, kdaj se vrne Polona. Žene ni bilo in ni bilo. Začelo ga je skrbeti. Ni mu kazalo drugega, kakor da se je napravil in jo šel iskat. Spotoma mu je padlo v glavo, da se je nemara zadržala kaj pri Košanovih v Srednji vasi. »Kako novico iz mesta jim je nesla, pa se je pri njih ustavila in ne zna domov,« je pomislil in šel naprej v Srednjo vas.

Košanovi niso vedeli o Poloni nič, pri njih da je ni biló. Če je šla na pot tisti dan, ko so potem pridrli po delini Turki, ni mogla seveda pri njih ni-

kogar najti. Vsi vaščani so se zatekli v grad, ki bi ga bili z grofom branili, a ni biló potrebno, ker je turška vojska zavila po Spodnji grapi...

Tona je bil ves zmeden. Pravil je, kako je branil ženi v mesto, a da ga ni marala poslušati. O Turkih tam za gorami da niso še nič slišali, a Polona da jih je omenila. »Da je sami Turki ne zadržijo,« je rekla in šla. »Na, zdaj so jo nemara res zadržali, če ji niso kaj hujšega napravili!« je sprožil končno svojo slutnjo, ki se mu je vzbudila ob Košanovem pripovedovanju.

»O ti reva, gorje ji, če se jim ni umaknila in so jo dobili v roke! Nikdar več ne bo videla naših krajev!« je pomilovala Košana Polono in si s predpasnikom otrla solze.

Košana je menil, da ne pomagajo zdaj nič ne solze ne besede in ne prazno ugibanje, da je treba najprej v mesto in tam izvedeti, ali je Polona bila pri Toncu ali ne. In še se je ponudil Tonu, da mu bo pomagal. Da ni bil že dolgo v mestu, je rekel, in da je tako mislil te dni, da bi pogledal, kako je z Bernardom — Bernardek mu niso več pravili, ker je že odrasel — in kaj počenja Tonca. Šel da bi že, a da ga je zadrževalo delo. Zdaj pa da ne bo več odlašal, ker ga skrbi, kako je biló v mestu, ko so prikrli Turki. Mesto da je sicer utrjeno in vedno pripravljeno za obrambo, a vendar sila da je le sila, ki zmore tudi zidove... Sicer da se tolaži s Toncem, ki da je gotovo pomagal Bernardu in še menihom, ako so bili v nevarnosti...

»Potemtakem pa ni treba meni v mesto, če greš ti, ki boš več opravil in izvedel kakor jaz. V mestu nisem bil še nikdar in se ne bi v njem spoznal. Ne vedel bi se kam obrniti,« se je oddahnil Tona.

»V mesto ti res ni treba, a tam doli po Spodnji grapi le povprašaj, če so Polono kje kaj videli,« je svetoval Košana in se začel napravljati na pot, govoreč ženi, kaj naj ta čas dela, ko bo on zdoma, in naj je ne skrbi, če se ne bi tako kmalu vrnil...

In moža sta odšla. Do Spodnje grape sta hodila skupaj, tam pa sta se ločila. Tona je zavil na levo po grapi, Košana naravnost proti mestu. Ko je prišel do one hiše, kjer sta Polona in Gozdujla prenočevali, je našel ob pogorišču ljudi, ki so hiteli popravljati požgani dom. Ti so pripovedovali, kako so se iz vse srenje zbrali na robu nad cesto, odkoder so valili skale in pokončali toliko Turkov, kolikor bi jih še oboroženi vojščaki ne mogli. O Poloni, po kateri je vprašal in jo opisal, kakšna je, niso nič vedeli. Samo neko ruto da so našli nedaleč od hiše in mu jo pokazali. Bilà je Polonina ruta, prav tista, ki jo je imela na glavi, ko je prišla o svetem Juriju v Srednjo vas.

»Pa jo vzemite,« so rekli Košanu, »in jo obdržite za spomin, ker Polone gotovo ne boste več videli!«

Košana je obdržal ruto in šel svojo pot. Po vsem tem je bil tudi on prepričan, da Polona ni prišla v mesto, da so jo morali tod nekod zajeti Turki, ki so jo gotovo odvedli s seboj...

*

Mesto je še stalo in ni nič trpelo. Meščani so bili ob turškem napadu pač prestrašeni, a ko so Turki uvideli, da ob močnih utrdbah nič ne opravijo, so kar sredi noči izginili. Vsi odrasli šolarji, ki so bili že sposobni za orožje, so morali takrat na obzidje. Tudi Bernard je bil med njimi in z njim nevidni Tonca, ki se je potem bahal, da je on pregnal Turke. Kako jih je pregnal, ni povedal Bernardu in tudi Košanu ne, ko so sedeli v preprosti krčmi, kamor so zahajali kmečki ljudje, kadar so se mudili ob semanjih dneh v mestu.

Košana je bil previden. Ko je prišel v mesto, je stopil najprej k novim menihom, povprašal po Bernardu, ki so ga pohvalili in povedali, da tako pridnega šolarja še niso imeli, da ga je lahko vesel, ko bo že čez leto pel novo mašo. In je bil Košana res vesel in je še poprosil, če bi dovolili sinu, da bi smel z njim v mesto. Ne samo s sinom, tudi s Toncem bi rad nemo-teno govoril, zato je prosil. In so mu dovolili, samo do večera naj bi se Bernard vrnil, ker imajo take predpise.

Tako so prišli v krčmo, kjer je Košana izvedel, kako je bilo s Turki, in se je Tonca po dolgem času napravil spet vidnega. V krčmi ni bilo drugih ljudi in Toncu se ni bilo treba skrivati. Krčmar in krčmarica sta se pač začudila in se smejala pritlikavčku, a ko je Košana povedal, da je tak prišel na svet in da se v rasti nikamor ne zgane, sta pomilovala očeta in otroka, potem se pa nista več zmenila zanje, razen ko je bilo treba prinesiti še kaj na mizo.

Ko so se pomenili o Turkih in še to in ono, iz česar je Košana izvedel, kako se je sin učil, kako mu je Tonca neštetikrat pomagal, da je šlo vedno gladko in brez težav, je končno še povprašal, če je bila Polona ta čas kaj v mestu in ju obiskala. Da je ni bilo sta povedala oba, Bernard in Tonca. In potem je Košana pravil, kako sta bila Tona in Polona pred leti pri njih, kako je prejšnji dan prišel Tona iskat Polono, ki je odšla v mesto k Toncu, a je od nikoder ni.

»Ali so jo Turki ujeli in vzeli s seboj?« je vprašal Tonca in se začel jokati.

»Nič ne vemo, a več ko gotovo bo kaj takega,« je odgovoril Košana in izvlekel iz malhe ruto, jo razgrnil pred Toncem ter ga vprašal, če jo je že kje videl.

»O, seveda sem jo! Mati Polona jo je nosila ob nedeljah in praznikih!« je vzkliknil Tonca in želel vedeti, kje jo je Košana dobil.

In Košana je povedal in še rekel Toncu, da bo moral tudi on pomagati iskati mater, ker da jo sicer težko najdejo, ako je sploh še živa. Sam da se je že med potjo mislil vrniti, ko so mu pri onem pogorišču dali Polonino ruto, da bi s Tonom šla za Turki, a da se je premislil in računal, da bo s Toncem več opravil ko s Tonom.

»To se pravi, da hočete zdaj s Toncem za Turki?« je dejal Bernard in je bilo iz njegovega vprašanja čutiti, da mu ni prav. Bal se je za očeta, a tudi po Toncu bi mu bilo dolg čas. Pogrešal bi ga, čeprav zdaj ne potrebuje njegove pomoči, ki ga je rešila prejšnja leta tolikokrat iz raznih zadreg in težav, kar je sproti popisal v svojem dnevniku.

Nič ni pomagalo Bernardu, da mu ni bilo prav. Oče je ostal pri svojem sklepu, češ da se mora izkazati hvaležnega za vse, kar jim je napravil Tonca dobrega. Tonca je pa kar priganjal Košana, da bi vstala in šla.

Ker se je začelo mračiti, je Košana plačal ceho in so res šli: Bernard v kolegij, onadva pa iz mesta. Tonca seveda v Košanovem naročju, ker sicer ne bi prišla nikamor.

Pred mestom je Tonca napravil svoje. Najprej je postal spet neviden, potem pa je omočil Košanovo palico s tekočino iz večje stekleničice in želel, naj postane konj, ki naj pojde kakor veter, ako bo treba, in še, naj ju nese naravnost za Turki.

Kar je želel Tonca, se je pri priči zgodilo.

Preden se je Košana prav zavedel, ni več držal palice v rokah, temveč lepega konja za brzdo.

»Hoho, Tonca, to si pa dobro napravil! Zdaj se mi pa daj v roke. da te posadim na konja in ga potem še jaz zajašem!«

In se je pripognil in ko je začutil na rokah Tonca, ki ga ni videl, ga je posadil na konja in se pognal potem še sam v sedlo, tlesknil dvakrat, trikrat in konj je zdiral in šel kakor veter naravnost v dolino Bele vode in po njej do Spodnje grape, v katero je sam zavil in se nekako unesel. Tedaj se je Košana spomnil na Polonino ruto, Toncu jo je dal, naj si jo zaveže okoli vratu, da bo plapolala v vetru kakor prapor in jima nemara še prav služila. Toncu se je zdelo, da gre konj prepočasi, pa je rekel Košanu, naj ga spet požene. Košana je tlesknil enkrat in konj se je pognal,

tlesknil je drugič in konj je šel v dir kakor grajski, ko ga je grof najbolj poganjal, tlesknil je tretjič in konj je šel spet kakor veter...

***

Čevljar Tona se je vrnil brez Polone, čeprav je šel še čez mejo v sosedno deželo. Vračajoč se, se je spet oglasil pri Košanovih, da bi izvedel, če je prinesel Košana kakšno novico iz mesta. Novice ni bilo druge, razen da je bila Košanka vsa v skrbeh za moža, ko le ni pričakovala, da se bo mudil tako dolgo zdoma.

»Da niso še njega Turki zajeli!« se je bala.

»Saj ga niso pozabili v mestu, da bi se vračali ponj!« se je pošalil Tona in se napotil proti domu po stezi skozi gozd, koder sta se takrat o svetem Juriju vračala s Polono.

»Hm, kaj pa če bi le stopil h Gozdulji, ki tudi hodi po svetu?« se je spomnil, ko se je bližal kraju, kjer je imela kočo. Upal je, da bi mu starka nemara vedela kaj povedati o Poloni.

Pa ni našel Tona ne Gozdulje ne njene kočice. Čudno je gledal in ni vedel, ali je zašel ali kaj. Pa je tedaj zazvonilo v domači vasi, po čemer je spoznal, da ni zgrešil poti in da se je moralo tudi Gozdulji zgoditi nekaj nenavadnega.

»Da ni le vrag odnesel nje in njene kočice!« mu je šinilo v glavo in jo je hitro mahnil proti vasi...

(Dalje.)

Jan Plestenjak

Oh, če bi tega »če« ne bilo ...

Očetu se je zdolgočasil, oblič mu je jel zastajati in noge so mu klecale. »Hentaj, tobaka bo treba,« je pomislil, prebrskal žepe in končno le ujel nekaj »nežic«.

»Tonček!« se je razlegalo po dvorišču.

»Kaj?« se je odzvalo iz mlakuže pred hišo. Tam je Tonček urejal brodovje, poveljeval in kričal: mirno, na levo! Tako je čul gasilce, ki so korakali skozi vas.

Očetov klic ga je premotil in skoro vznevoljil.

»Nikoli pa nimam miru!« je glasno zagodrnjal, pa se boječe ozrl okrog sebe, če ga oče morda ne oprezuje.

Zdirjal je v hišo, kajti očeta se je le bal.

»Tonček, po tobak boš moral!« mu je velel oče, toda mehko, da je Tončka prevzelo in mu je bilo hudo, ko je malo prej kar glasno godrnjal.

Oče mu je stisnil denar v roko in mu napel samih lepih naukov: »Tu imaš, pa nič se ne obiraj, ne delaj ovinkov, pojdi in hodi naravnost, ne draži psov, ne plezaj po drevju, ne pretepavaj se s smrkavci, ne nagajaj ženskam, ne skakaj po travi, še manj pa po žitu, denar pa stiskaj v roki in ko prideš v trgovino, reci: »Dober dan!«

Tonček, ki ni še hodil v šolo, hotel pa je biti vsaj priden in poslušen med najpridnejšimi in najposlušnejšimi, je vsem tem naukom pritrdil s prepričevalnim: »Da!« in že zdirjal iz hiše.

Travniki so kar glasno vabili, njive so prepevale, veje jablan in hrušk so bile pa kar žive.

Tončka je prevzelo in že je pozabil na očetove nauke.

Premotila ga je gosposka kukavica v travi. Zakaj bi je ne utrgal? Dva, tri skoke, to ni nič! In — lop po njej in za klobuk z njo.

»Boš!« je že zakričala sosedka, ki Tončka ni kaj prida cenila.

Tonček jo je ubral kar po stezi, ker starkina srditost mu je bila že znana. Za seboj je čul le še zamolklo godrnjanje.

»Hov, hov, hov!« je jel oponašati psa in kar vse se mu je smejalo, ko se je pes na vse pretege napenjal, da bi se utrgal z verige in mu pomeril hlače. Tonček se mu je bližal in bližal in s šibo drezal vanj, da je bil pes že ves razpenjen.

»Pusti mi psa!« je tedaj zavpil Lačnikarjev Tine, ki je otroke še prav posebej imel na piki.

Tonček se je prestrašil, hotel se je umakniti, pa se je preveč približal psu. »Šavs!« je reklo in kar za celo zaplato je bilo hlač manj. Hujšega ni bilo. Tonček jo je ucvrl in ko je bil že upehan, se je šele ozrl, če mu Tine ni za petami. Ni ga bilo.

Na Križajevem vrtu so se mu nasmehnili rdeča jabolka, da je pozabil na strgane hlače in na očetove nauke.

Smuk in bil je že na drevesu. Basal je jabolka v žepe in nazadnje še za nedri.

»Žvst!« je padlo čez pleča, ko se je komaj izmotovilil z drevesa. Križaj ga je osmuknil z bičem, da je Tonček videl kar dvajset sonc in sto Križajevih vrtov. Bič ga je oplazil tudi po licu in mu zarisal rdečo stezo.

»Beži!« je nekaj reklo Tončku in ubral jo je kar po celem, se prekobalil čez ograjo, dočim je Križaj za njim krel in se pridušal. Prestar je bil, da bi mogel Tončka ujeti.

»Tonček balonček, Tonček balonček!« je nenadoma začul. Bili so vaški otročaji.

»Vam že pokažem!« se je junačil Tonček in si odlomil bezgovo mladiko ter se pognal za njimi in mahal s palico kot pravi zmagovalec za bežečimi sovražniki.

»Kaj se preganjaš tod!« je zarenčala starikava ženska nad njim, ki se je pozibavala na dveh palicah.

Tonček ji je pokazal osle, pa že zbežal, ker je zagledal hlapca Primoža.

»Au!« je zatulil Tonček. Spotaknil se je in se zleknil po tleh, z nosa se mu je ulila kri, iz oči pa solze.

»Prav, prav!« se mu je smejala ženica, vendar jo je zaskrbelo, če se Tonček le ni preveč udaril.

»Nič se ne cmeri. K nam v hišo pojdi, da si izpereš!« ga je povabila tako prijazno, da se Tonček ni mogel več ustavljati. V hiši se je izpral in še kruha je dobil, da je pozabil na tobak in na očetove nauke.

Sonce je pripekalo in se mogočno zibalo na nebu, vsaj tako se je Tončku zdelo.

V cvetočo ajdo so se zapodile prepelice.

»Joj, da bi mogel katero ujeti!« je zamamilo Tončka in že se je zakadil v ajdo, se zapletel in padel, pa spet vstal, prepelice so pa šle seveda svojo pot in mu na koncu njive ponagajale: pet pedi, pet pedi!

»Ušle so!« je zavzdihnil Tonček in zavil na cesto. Na voglu se je belila trgovčeva hiša.

»Po tobak moram!« je zazeblo Tončka in spomnil se je, da mora pozdraviti »dober dan«. Debelušni trgovec je mežikal za obloženo mizo in štel denar.

»Dober dan!« je pozdravil Tonček.

»Bog ga daj! Kaj bi rad?« je odzdravil trgovec.

»Tobaka za očeta,« se je motal Tonček. Trgovec mu je vrgel zavitek tobaka in ko je Tonček začutil v roki tobak, se je spomnil, da bi bil moral stiskati v roki denar.

Vse je zastalo v njem, denarja ni bilo nikjer in tudi spomniti se ni mogel, kje bi ga bil izgubil. Bušnil je v jok in kot bob debele solze so mu jele polzeti po licih.

»Kaj pa je?«

»Denar sem izgubil!« je izgoltal Tonček.

»Z otroki je pa res križ!« ja zamrmral trgovec.

»Kar vzemi, saj očeta poznam, da je poštenjakar,« je zamomljal Tončku.

Tonček se je pozabil zahvaliti in kar brez misli oddirjal proti domu. Čutil se je olajšanega, toda čimbolj se je bližal domu, tem močneje mu je utripalo srce.

Oče ga je čakal na pragu.

»Grdavš, kje si se pa potikal?« je zarenčal.

»Če, če... če...« je zajeceljal Tonček in že je čutil očetovo roko.

»Pa ves raztrgan!« je zmajeval oče.

»Če bi ne bilo, če... psa...« je izmomljal Tonček.

»V obraz si pa kot razbojnik!« je povzemal oče že mehkeje, ker se mu je Tonček zasmilil.

»Če bi ne bil padel in če bi...« je hotel razložiti Tonček pa mu ni hotelo z jezika, da ga je oplazil Križajev bič.

»Prav ti je, jabolka si kradel!« se je spet razhudil oče in pobral Tončku ukradena jabolka.

»Ali si tobak plačal?« je zarohnel oče, ker ga je sinova neposlušnost strašno bolela.

Tončka je jok začel kar kriviti in le krčevito je mogel izjecljati:

»Ne, sem izgubil!«

»Kaj si pa delal, za božjo voljo!« je kipelo v očetu.

»Če... če... če...« je jeceljal Tonček in se tresel kot trepetlika.

Oče je takoj vedel, pri čem je. Potipal ga je za »sladke« in Tonček je prav skesano obljubil, da ne bo več hodil na tak način po tobak.

Tonček je danes že velik gospod, izmed vseh besed pa najbolj sovraži pogojnik: če.

J. Slapšak

Šest zapovedi

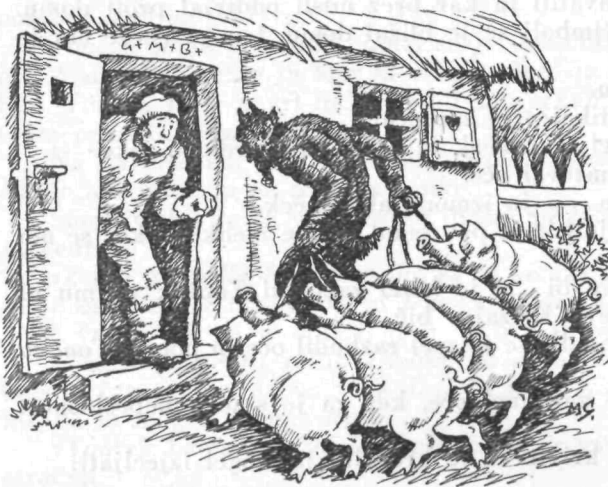
Živel je kmet, slabo mu je šlo, pa se je vragu zapisal in je dobil dosti denarjev od njega. Pa preden mu je odštél denarje, sta naredila pogodbo; sam vrag jo je napisal, kmet pa s svojo krvjo podpisal. Glasila se je takole: »Čez deset let pridem pote. Ako boš takrat znal šest zapovedi moliti, te pustim; če ne, te vzamem.« Ko je bila pogodba podpisana, je vrag izginil, kmet pa je začel denarje preštovati. Sedemkrat se je lotil, sedemkrat se je zmotil. Ni mogel denarja prešteti in ne. Toliko pa je vendar dognal, da so v denarjih velike številke.

Sprva je veliko bogastvo kmeta veselilo, potlej žalostilo, naposled dušilo. V tej stiski je prosil svojega patrona sv. Jurija, naj ga reši večnega pogubljenja. Sčasoma je ponavljal prošnjo vsak dan, proti zadnjemu vsako uro in vsako minuto.

Dogovorjena leta so potekala. Zadnji večer je prišel h kmetu star berač in ga prosil prenočišča. »Nocoj ne! To noč ne prenočujem nobenega berača. pride nekdo drugi k meni v vas,« ga je zavrnil in še zaskrbljeno dostavil: »Nocoj ob enajstih pride sam vrag pome.«

Stari berač je brez besede odšel, pa se je zopet vrnil. Da bi ga kmet ne opazil, je skočil skrivaj v vežo ter se kril pod stopniščem. Tam je tiho, da ga ni mogel nihče slišati, nekaj žlobudral; izgovarjal je šest vragovih zapovedi, dobro jih je znal moliti.

Ob enajstih je prišel vrag in prignal s seboj šest prodanih duš, šest grdih svinj, kmet naj bi bil sedma. Udaril je na vežna vrata in zavpil: »Odpri, prodana duša, sedma svinja!« Stari berač je skočil na noge, odprl in vprašal: »Kaj hočeš?«

Vrag ni spoznal starega berača. Mislil je, da je kmet, ki se mu je bil pred desetimi leti prodal, in je odgovoril: »Saj veš, kaj hočem! Ti boš zdaj molil šest zapovedi, ali pa pojdeš z menoj.«

»Molil bom, s teboj ne bom šel!« odvrne berač brez bojazni.

Vrag se začudi. Šest prodanih duš mu od strahu še ust ni moglo odpreti, to menè pa se kaže, kakor da ne pozna bojazni. »E, bova kmalu skupaj! Sedma grda

svinja mi tako in tako ne odide, samo nekoliko zamude bo!« si misli vrag in reče: »Pa moli!« In mu veli, da pove po vrsti, kakor ga bo vprašal, kako se glasi ta ali ona zapoved.

»Kar vprašaj!«

Vrag vpraša: »Katera je prva zapoved?«

»To pozna vsak otrok. Ojè pri vozu, kaj pa drugega! Ojè pri vozu je prva zapoved, si slišal?«

»Prvo si uganil. Pa jih je še pet. Ne bo ti šlo tako gladko ko pri drugih.«

»Kar vprašaj dalje,« sili berač. »Bom kar na kratko odgovarjal.«

»Pa povej, kako se glasi druga?« vpraša zdaj vrag.

»Boljše je dve ko ena.«

»Tudi drugo si zadel. Katera je tretja?«

»Trije roglji pri vilah.«

»Tudi tretjo poznaš. Kaj pa četrta?«

»Štiri kolesa pri vozu.«

»Tudi ta je prava. Peta?«

»Pet prstov na roki.«

»Tudi peto si prav povedal. Ali zdaj se mi pa ne izmuzneš! Povej, ako veš, kaj je šesta zapoved?«

»Šesta zapoved je tistih šest grdih svinj, ki si jih semkaj prignal; pa to niso prave svinje, to so prodane duše, grše od pravih svinj. To je šesta zapoved.«

»Tudi za šesto veš. Večjo moč imaš kot jaz, rešen si peklenkega ognja.« Po teh besedah zatuli vrag tako peklenko grozno, da se vogal kmetove hiše zruši, a ne njega in ne tistih grdih svinj ni bilo več tam.

Kmet prečuje noč v molitvi v zaklenjeni sobi. Ko stopi zjutraj v vežo, mu reče stari berač: »Rešil sem te, ker si me prosil,« in nevidno izgine.

»To je storil moj patron — sv. Jurij, Bog bodi zahvaljen!« vzklikne kmet hvaležno, se prekriža in gre veselo na delo.

Kako so Zaplankarji konja pognali

Na velikem travniku za vasjo so kosili. Že tri dni je lepo sijalo sonce, da so bili Zaplankarji kar židane volje, tako lepo se jim je seno sušilo.

Popoldne so naložili velik voz sena in županov hlapec je napregel krepkega konja, na katerega so bili ponosni vsi Zaplankarji. To je bil tudi konj, kakor ga daleč naokoli niso imeli nikjer. Lisko so mu rekli, menda zato, ker je med očmi imel belo liso, drugače je bil pa ves rjav.

»Hiii, Lisko!« je rekel hlapec Jaka in konj je potegnil. Zaškripal je voz in se pomikal počasi čez travnik. Ko je prišel na cesto, je Jaka počil z bičem, da se je razlegalo po vasi.

Lisko je vlekel. Na travniku so nalagali že drugi voz. Jaka je zadovoljno pokal z bičem. Saj je bil tudi ponosen, kadar je stopal po cesti poleg Liska. Zanj so mu zavidali vsi Zaplankarji.

Lisko je bil pa konj in pol. Pameten in moder. Tretji dan je že vlačil težke vozove domov in se je, po pravici rečeno, že naveličal. Take težke vozove peljati po travniku, kjer se kolesa vdirajo v tla, to res niso mačje solze. Lisko je kimal z glavo in počasi mu je v noge prihajala utrujenost. Pa je res krivica, da mora tem neumnim Zaplankarjem zvoziti vse seno sam s travnika, druga živina pa počiva v hlevih ali pa se zadovoljno pase tam ob gozdu. Njemu pa nič boljšega ne privoščijo, čeprav je županov konj. Ata župan Teleban bi se samo postavljali z njim, kaj boljšega mu pa le na redke čase privoščijo.

Tako je Lisko kimal po cesti in nenadoma mu je prišlo na misel, da bi se malo odpočil. Obstal je. Jaka je počil z bičem. »Hiii, Lisko!«

Lisko pa se ne zmeni za pokanje in stoji, čeprav ni bil tega vajen. To je pa že preneumno, da bi ga tako mučili, kar tri dni skupaj in ves dan naj vlači te težke vozove!

»Ni, Lisko, kaj pa ti je, le pojdi, le pojdi!« mu je Jaka lepo prigo-varjal, a Lisko si je mislil svoje. Ni se hotel premakniti.

Zažvižgal je bič in Liska je zabolelo čez pleča, da je potegnil. Kaj pa je hotel? Tepen biti tudi ni prijetno, to boli. Lisko še globlje sklanja glavo in vleče. Dobro ve, da je to krivica, da to ni prav, da ga zdaj povrhu še tepejo. Sicer je bil Lisko v svojem življenju malokrat tepen, zato pa še tem bolje ve, kdaj kdo to zasluži in kdaj ne. Ta udarec je bil že čisto odveč. Odpočiti se pa vendar sme, saj to še ni nikak upor ali ne vem kaj. Ko bi prvokrat peljal in hotel počivati, no, naj bi že bilo, če bi dobil z bičem eno ali dve po grbi, a zdaj je pa že tretji dan, odkar je Lisko na trdem delu. Če ni to krivica, potem sploh ni krivice na svetu.

Voz se je prizibal na sredo vasi. Lisko si je mislil: Pa bom prav nalašč sredi vasi postal in se malo oddahnil, da ne bodo mislili, da nimam pravice do počitka. Pa prav sredi vasi, v brk vsem Zaplankarjem, pa naj bo potem kar hoče! In Lisko je sredi vasi obstal.

»Ali si se naveličal, mrha konjska?« je zagodel Jaka in spet je padel bič po Liskovem hrbtu.

»Me pa bij...« si je misli Lisko in prav nalašč ni hotel naprej. Naj ve ves svet, da ima Lisko pravico do počitka!

Jaka je bil pa presenečen. Kako pa tudi ne, saj ni bil vajen, da bi se mu Lisko kdaj uprl. Če mu je le namignil, pa je konj vselej potegnil. Zdaj pa noče. Tega Jaka ni bil vajen.

Spet je udaril in zakričal nad njim. Jaka je bil namreč hitre jeze in gorje tistemu, ki bi mu takrat prišel v roke. Lisko je pa stiskal zobe. Če bi ga Jaka lepo prosil, bi prav gotovo rad potrpel tudi to krivico, a zdaj ga hoče s silo pripraviti do tega, da bi šel naprej. Zdaj je pa dovolj, Lisko ne gre nikamor, pa naj Jaka kriči in vihti svoj bič, kakor hoče. Vse do svoje mere, potem je pa dovolj, to je bilo načelo Liskovo. Preneumno, da bi ga zdaj hotel strahovati ta neumni Jaka. Lisko ne gre naprej in ne gre.

Jaka bi se najraje razletel od jeze. Kar pihal je. Pljunil je na vso jezo in spet pritisnil z bičem po Liskovem hrbtu. Pa ni pomagalo. Lisko pa je ob tem postal zakrknjen in dobro vedel, da ne bo nič pomagalo, — on ne gre naprej, pa če se vse Zaplanke zarote proti njemu.

Nekaj otrok je bilo na vasi in čudno se jim je zdelo, zakaj Jaka svojega Liska tako pretepava, saj ga ima vendar tako rad, da otrok nikdar ni pustil preblizu konja in da je vselej žvižgal, kadar je kam šel z Liskom. Vse Zaplanke so vedele, da sta Lisko in županov Jaka največja prijatelja v Zaplankah. Zdaj ga pa tako pretepa. Kmalu se je zbrala pri vozu cela gruča in radovedno gledala, kako je Jaka pretepal ubogega konja. Ljudem se je konj kar smilil, Jaka ga je pa nagovarjal v takem čudnem jeziku, da ga vsi še razumeli niso. Potem so pravili, da je Jaka preklinjal. Jaka je bilo pa seveda sram, da se mu je konj sredi vasi uprl — njemu, ki je županov hlapec in ta Lisko se mu je uprl, ki ga je ubogal vselej kakor otrok.

Konj je stopical v ojah, pihal in utrinjal z glavo, a premaknil se ni niti za korak naprej. In se tudi ne bo. Ko se je Jaka naveličal, je pograbil za bičevnik in začel neusmiljeno z njim udrihati po Liskovem hrbtu, da so se ubogemu konju v nekaj trenutkih čez rebra pokazale klobasaste maroge in strahovito ga je skelelo. Že je mislil, da se bo moral vdati in pretegniti naprej, a ni hotel te sramote — zakaj je bil pa potem tepen? A Jaka ni odnehal, bil je naprej in strašno preklinjal, da so se kar iskre kresale. Lisko pa je kopal s kopiti in jezno hrzal, a podati se ni hotel.

»Za božjo voljo, saj ga boš pobil...!« so kričale ženske, ki so stale na hišnih pragih in si zaslanjale oči, da niso videle tega trpinčenja. Ko je pa Jaka videl, da ga ljudje opazujejo, se je še bolj razjezil in še bolj krepko tepel konja.

Neka ženska je stekla po vasi na travnik, kjer so nalagali seno in kričala: »Pojdite pomagat, Jaka bo konja pobil, tako ga pretepa...!«

Ljudje na travniku so pometali od sebe grablje in vile in hiteli z atom županom Telebanom na čelu proti vasi. Našli so res na sredi vasi Jaka vsega rdečega od jeze in konja vsega penastega.

»Jaka, ti si norec!« so izbruhnili ata župan Teleban in vsi ljudje so se bali, da bodo ata župan pograbili bič in začeli pretepati Jaka. Pa niso.

»Nisem norec, ata župan, konj je norec, ker se je uprl in noče naprej. Vrag vedi, zakaj noče! Do sem je prišel, naprej se pa ne premakne.«

»Hm,« so zabundali ata župan nekoliko pomirjeni, »konja ne moreš z bičem pregovoriti, konja moraš zlepa, potem pa gre. Vidiš, takole!« Ata župan so stopili h konju, ga pogladili čez pleča in ga prijeli za uzdo. »No, Lisko, pojdiva...«

Na veliko začudenje vseh Zaplankarjev pa se Lisko ni zmenil za županovo dobrikanje in je stal mirno kakor pribit. Ha, kakopa, prej je bil tako tepen, zdaj naj pa na vse pozabi in vleče naprej in potem naj gre še po drugi voz. Naj se Zaplankarji z atom županom Telebanom na čelu pod nosom obrišejo, če mislijo, da je Lisko tako popustljiv in da tako hitro odpušča tako nezaslišano krivico! Vse kar je prav!

Ata župan Teleban so povესili roke in gledali nekaj časa Liska, nekaj časa strmeče Zaplankarje. Neverjetno. Le kaj je konju, da se je uprl? To je res sama nagajivost, to je še več, pravi upor je to. In da se upa samemu atu županu Telebanu upreti konj, ko so mu še Zaplankarji vsi do zadnjega tako zvesto vdani, da se mu še nikdar ni nihče upal postaviti se po robu.

Zdaj je razjezilo tudi ata župana. Prijeli so bič in začeli udrihati po konju, a so kmalu obupali. Konj je vse udarce junaško mirno prenesel in se ni premaknil nikamor. To je ata župana še bolj razjezilo in pravi, da še najstarejši Zaplankarji ne pomnijo, da bi bili ata župan kdaj tako jezni, kakor takrat, ko se jim je konj uprl. A ni bilo nobene pomoči, konj je stal na mestu. Lepa beseda ne pomaga, bič ne pomaga, kaj naj pa še poskusijo? Ali naj ga izprežejo, ali naj sami vozijo? Ne, to bi bilo preneumno, da bi sami voz vlekli, konj pa naj bi korakal zraven voza! Zakaj pa je konj?

Pa jo je Jaka sam iztuhtal. Jeza se mu je malo ohladila, ko je videl, da konj tudi župana noče ubogati in takole je svetoval: Vsi se zadaj uprimo v voz in potisnimo, konj bo pa moral naprej, potem bo pa šlo!

»Dobra misel,« so rekli ata župan Teleban, »kar dajmo!»

Pristopili so možakarji k vozu in se uprli.

»Hooooo-ruk!« so poveljevali ata župan. Voz se je res premaknil, a Lisko je takoj vedel, kam pes taco moli. Z vsemi štirim se je uprl v tla in voz se ni več premaknil kakor za dobro ped, a Lisko ga je stiščal nazaj, da je bil kmalu na tistem mestu kakor prej.

»Dajmo, dajmo, le dajmo, na vso moč, hoooo-ruk!« so spet poprijeli ata župan to pot tudi sami, a vse ni pomagalo, voz je stal in konj tudi, krepke roke Zaplankarjev pa so kmalu omahnile in obupali so, da bi na ta način konja pregovorili, naj vendarle pelje voz sam. Pač niso vedeli, da je Lisko modrejši od njih. Na ta način torej ne bo šlo, to so videli in spoznali vsi z atom županom vred. Treba bo poiskati boljšega sredstva. Potiskanje je tudi za oči preveč smešno. Kaj pa bi rekli ljudje, če bi videli, kako Zaplankarji potiskajo skozi vas ta mali voziček sena konju, ki bi lahko tri vozove hkrati peljal. To je vendar sramota, kakršne Zaplankarji že dolgo niso doživeli, čeprav so tekom svoje zgodovine morali poskusiti tudi marsikaj bridkega.

Ljudje so ugibali vsemogoče, a vse se je izkazalo kot prazno. Slednjič so ata župan sami prišli na dan z novo mislijo, ki je po temeljitem predudarku tudi prodrla. Ata župan so namreč predlagali, naj bi nanесли skupaj

nekaj drv, jih naložili pod konja in potem zakurili pod njim grmado. Ko bo konja začelo peči, bo pa rad šel naprej. Sijajno!

Brž so stekli nekateri po vasi in v nekaj trenutkih je bil že cel kup drv pod konjem. Podtaknili so nekaj trsk in ata župan so slovesno prižgali. Zdaj bo pa videla upornost konjska, kaj se pravi upirati se županu Telebanu. Ljudje so kar odstopili in pričakovali, kako bo speljal konj in kako bodo slovesno zmagali.

Odstopili so tudi ata župan, ko so zakurili in videli, da je ogenj dobro prijel. Pokadilo se je in konja je speklo. To je pa spet nekaj novega, kar Lisku ne ugaja. Ne bodo ga ne, tudi z ognjem ga ne bodo ugnali.

»Zdaj se bo pognal konj, glejte, ga že peče!« so vzklikali Zaplankarji in strmeli kakor v čudež. Kar bali so se že, da bi zdaj preveč ne tekkel in da bi ne zdivil in potem še voz kje prevrnil.

Liska je res zapeklo in res je videl, da ne bo smel več obstati na mestu. Potegnil je in vsi Zaplankarji so zaploskali, tako veseli so bili svojega uspeha. Toda njihovo veselje je bilo kratko. Konj je samo toliko potegnil, da je prišel voz na grmado, potem je pa spet mirno obstal.

»Voz bo zgorel, voz gori...!« so kriknili.

V trenutku je bil ves voz suhega sena v ognju.

»Joj, joj,« so tarnali Zaplankarji. »Zdaj naj pa konj zbeži z gorečim vozom po vasi, saj nam bo vse hiše zažgal. Vsa vas po pogorela...!«

»Jaka, sprezi konja, hitro!« so kriknili ata župan Teleban, kajti sami si niso upali preveč blizu ognja, bali so se, da bi se nazadnje še sami osmodili. Jaka je skočil h konju in v trenutku je bil sprežen. Liska je malomarno obrnil glavo, naredil nekaj korakov in se obrnil. S svojim živalskim gobcem se je hotel nasmehniti, tako se mu je lepo zdelo, ko je videl, kako lepo gori voz... Dobro je moral slutiti, da je kljub njegovi upornosti atu županu zanj več kakor za voz in za seno.

»Na pomoč! Gasit! Po brizgalno!« je nekdo zavpil.

»Kaj boš gasil, saj vidiš, da je vse v ognju! Je prepozno!« so žalostno zamrmrali ata župan in gledali, kako jim gori voz s senom vred. V nekaj

trenutkih bo vse pri kraju. Pa si pomagaj, če si moreš. Drugega ne morejo Zaplankarji in tudi ata župan ne, kakor da gledajo, kako gori.

In res, preden bi pojedel skledo žgancev, je vse pogorelo. Ostalo je le nekaj okovja in kup kadečega se pepela.

Od nekod je prisopihala županova žena Urša. Na polju je bila, pa ni vedela, kaj se je zgodilo. Glasni kriki iz vasi so jo pa spravili domov.

»Tak, kaj pa imate, da se derete kakor jesiharji po vasi?«

»Nič hudega, Urška,« so jo potolažili ata župan, »samo voz je zgorel in seno tudi, konj je pa cel, nič hudega.«

»Tak, kdo je pa zažgal?«

»Oh, tale naš Jaka je vsega kriv, ta norec, ki ne zna s konjem ravnati. Če bi jaz sam peljal, bi se ničesar ne zgodilo. Saj pravim, če človek sam ni pavsod, je vedno kaj narobe.«

»O, ata župan, jaz nisem nič kriv,« se je izrezaval Jaka. »Saj ste vi sami ogenj podtaknili, sami ste zažgali. In bodite veseli, da sem vam konja rešil, sami bi ga ne.«

»No, le tiho bodi in konja mi brž domov spravi, danes bomo seno pustili,« so ga tolažili ata župan.

»Kakopak,« je rekla Urša, »saj sem kar vedela, da si tudi sam imel prste zraven. Kdaj pa je še bila kaka neumnost brez tebe...!«

»Nisem jaz kriv, da ti povem! Konj je tak. Ko pa nikamor ni hotel iti. Ali misliš, da ga bom nesel domov?«

»Zdaj je, kar je,« so rekli Zaplankarji in niso vedeli, kdo je kriv, samo to so vedeli, da je voz zgorel in da so ata župan zakurili ogenj.

Lisko se pa od tistega časa ni več upiral, a kadar je bil truden, si je vselej privoščil zasluženi počitek, pa čeprav je bilo to sredi Zaplank.

Venceslav Winkler

Križ sredi polja

Gospod in sveti Peter, dobra in modra moža, sta zašla v hribe med sneg in mraz. Peter je obupno gazil v celo in se tresel, da so mu zobje šklepetali, Gospod je pa ves čas molčal. Od severa je brila burja in rezala v obraz.

»Gospod, daj, naj preneha ta veter!« je zaprosil Peter.

»Vihar!« je mislil Kristus. »Tod so taki ljudje, da jih še burja komaj kroti.«

Peter ni verjel.

»Kakor hočeš,« je rekel Kristus.

Šla sta prosit prenočišča. Ljudje so ležali za pečjo, niti premaknili se niso, ko sta vstopila. Neverno so poslušali, mimogrede so skomizgnili z rameni, pa so rekli, da ne morejo, res ne morejo. Težki so časi, hudi so časi, ampak če bi dala vsak kak denar, bi morebiti našli kje kaj prostora.

Molče sta se obrnila.

»Zdaj vidiš!« je rekel Gospod.

Šla sta še v drugo hišo, v tretjo, v četrto. Pavsod enako.

»Sami mešetarji,« je godrnjal Peter, »vso dolino so posedli. Kaj bi z njimi?«

Na koncu vasi je hrib, tam visi čez cesto skala. Pod njo sta vedela za zavetje. Pa ko sta prišla tja, sta našla v zavetišču že človeka.

»Le noter,« je rekel, »tukaj ni burje.«
Stisnili so se v kotiček in se pomenili o svetu. Človek pod skalo je bil podobar in je upal, da bi v dolini postavil križ s trpečim Bogom.

»Ne vem,« je skomizgnil Gospod.

Podobar je rekel, da ga bo.

Prenočili so pod skalo, drugo jutro je pa šel podobar v dolino. Od človeka do človeka je hodil, nazadnje so se omehčali in so naročili križ.

»No, vidiš,« je rekel Peter.

»Ne vem,« je skomizgnil Gospod.

Čez leto dni sta spet hodila po dolini.

»Glej, križ!« ga je opomnil svetnik. »Mešetarji so ga naredili.«

»Podobar ga je,« se je nasmehnil Kristus.

Pa sta izvedela, da ga je res. Ko ga je naredil, ga niso hoteli plačati. Podobar se je nekaj časa prerekal, nato se je spravil nad božji obraz, nekaj rezljal, potem je šel in ga ni nihče več videl.

Sredi polja je pa ostal križ z jokajočim Kristusom. Kadar gre kak mešetar mimo, umolkne že nekje daleč, s povešeno in odkrito glavo se plazi na drugi strani ceste, kakor da ga je neskončno sram...

Emanuel Kolman

Angel varuh

*Pošlje noč ti sladke sanje,
v njih boš spet, otrok, z menoj —
Ti ne veš, kako te ljubi
dobri, lepi angel tvoj!*

*Kot med lilijami cvete
tvoja duša, kadar spiš,
vstaja ti na ustnih zarja,
kot da gledaš v paradiz ...*

Rud. Pečjak

Mikica Mokica

(Dalje.)

15.

Sonce zahaja za gore.
Čebelice prihajajo domov in vse trudne
padajo pred svoje hišice.

Mikica Mokica je čebelica, zato mora
zapustiti svojo mamico in si mora poiskati
mamo kraljico, ker bo kmalu noč.

Mikica je zletela z mamine roke v me-
deno ozračje. Zletela je v hiško, na kateri
je bil narisana lev z mogočno grivo.

K Mikici so pritekli iz hiške stražniki
in jo zagrabili. Kričali so:

»Ti pa nisi naša.«

»Ne dišiš po naši kraljici.«

»Sovražen ogleduh.«

»Ven z njo! — Ropar!« —

»Mamo kraljico iščem — ljube čebelice,« jim je odgovorila Mikica.

»Ho-ho-ho — da bi jo umorila — kaj ne — —«, so se zakrohotali
stražniki.

»O — to pa že ne — to pa že ne. Saj sem pridna in dobra
čebelica.«

»Laže.«

»Pritepenka.«

»Ne lažem, ne,« je kriknila Mikica. »Saj ji nesem vendar medka
in pogačice. Kaj ne vidite — sestrice čebelice?«

»Prevarala bi nas rada,« je kovcnil eden izmed stražnikov.

»Saj imaš svojo kraljico,« je zabrundal drugi.

»Ali ti je umrla kraljica,« jo je vprašal tretji bolj prijazno.

Mikica jim je odgovorila: »Nimam kraljice in tudi umrla mi ni. Jaz sem tista majhna punčka s plavo kapico in rdečim krilcem, ki se je vsak dan igrala tule na vrtu. Saj me poznate — punčko tistega atka, ki vam je hiško naredil.«

»Kaj pa štramaš — kakšna punčka pa si ti?!«

»Tista punčka, ki sem se spremenila v čebelico.«

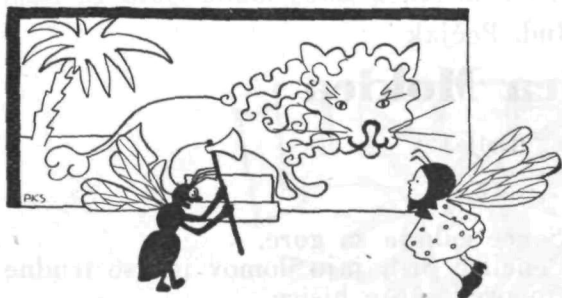
»Ho-ho-ho —,« so se zopet zasmejali vojaki. »Od kdaj pa se punčke spreminjajo v čebelice?«

»Saj vidite, da se tista punčka več ne igra na vrtu. Pa vprašajte mamo in atka, ki tamle sedita, če imata še tisto punčko Mikico Mokico.«

»Kakšno Mikico Mokico,« so se začudili vojaki stražarji.

»Tako je bilo tisti punčki ime. — Čebelice sestrice, sprejmite me pod streho, da ne bom umrla. Pridna bom in ubogala!« Govorila je tako iskreno, da so ji stražniki verjeli, razen enega, ki je še vedno trdil, da je Mikica le roparski ogleduh.

»Kako bi bila ogleduh, ko vas imam tako rada,« je vzkliknila Mikica. »Saj ste vendar čebelice mojega atka.«

»Vsi ogleduhi govorijo sladko,« je zopet zamrmral tisti nejeverni stražnik.

Stražniki so sklenili, da jo sprejmejo; toda stražiti bo morala še nocojšnjo noč pri vratih; da jo preizkusijo.

Dva vojščaka sta jo odpeljala v hiško. Mikica je venomer ponižno prosila:

»Zlate čebelice — sprejmite za sestrico ubogo čebelico, ki nima ne liške, ne sestric, ne mame kraljice —. Medka vam nesem in pogačice — — —«

16.

V čebelnem panju je polno lončkov medu in pridnih čebelic. Tam prijetno diši, tako domače, da bi najrajši vse čebelice kar objela. Po mami kraljici diši vsa hiška. Pa kako so pridne čebelice: nekatere zidajo lončke, druge jih pokrivajo, tretje pometajo hiško, četrte skrbe za mlade čebelice, jih pitajo, božajo in jim prepevajo:

»Ci-ci-ci-ci-cij
medka se napij —«

Najmlajše čebelice pa ležijo v voščenih zibelkah in v ustih imajo cuceljčke. V enem kotu je šola. Stara čebela razlaga mlajšim, kako se medek nabira in pogačice, kako se naj pajka in sršena varujejo. Kdo pa so tisti debeluharji, ki sedijo tam za lončki medu in tako debelo gledajo? — To so pa troti postopači. Lenuhi srkajo samo med. Nekateri pa že od zaspanosti kar kimajo ali celo spiyo. Kako zehajo. — Kako je vendar vse to lepo — prav kakor ji je atek pripovedoval.

Čebelice so postale nemirne, ko so zagledale Mikico. Začudeno so izpraševale stražnika, če ni ogleduh, ali celo roparica. Ta jim je pojasnjeval, da je izgubljen siročica.

»Kje pa prebivajo take lepe čebelice?« — je vprašala mlada čebelica, ki je komaj iz zibelke prilezla.

»Nikjer ni takih čebelic,« sta razlagala stražnika. »Ta je bila prej punčka — čisto prava punčka, pa se je v čebelico spremenila.«

»Ali ni lepo biti punčka?« — je zacicala mlada čebelica.

Mikica se je spomnila svoje mamice in je žalostno odgovorila:

»O, lepo — lepo je biti mamina punčka.«

»Zakaj pa si se spremenila v čebelico, če je lepo biti punčka?«

»Mami sem rekla, da bi bila rajši metuljček ali pa čebelica kakor njena punčka.«

»Zakaj si pa to rekla?«

»Da bi medek papala —.«

Vse čebelice so se gromko zasmejale in pričele božati ubogo Mokico. Smilila se jim je.

»Kaj je res medek tako dober, da se punčka spremeni v čebelico?« se je oglasil nežen glasek iz zibelke.

»Dober je, tako dober pa ne,« je vzkliknila Mikica. »Zdaj nimam nobene mame. Zato sem prišla k vaši mami kraljici, da bi bila njena punčka.«

»Kakšna punčka — čebelica, pa ne punčka,« so se zasmejale čebelice.

Zdajci je Mikica zaslišala čudovito lepo pesem. Gruča mladih čebelic je pela — ne daleč od nje:

»O moj preljubi dragi dom —.«

Čebelice so pele o kraljici, o hiški, o lončkih medu, o rožicah. Med čebelicami se je nekaj čudovito lepo svetilo. Mikica je vztrepetala od veselja. Mamo kraljico je zagledala. Na glavi je imela majceno, majceno zlato krono, ki je sijala kot lučka. Stražnika sta jo popeljala naravnost k njej.

Mikica se je kraljici lepo priklonila, kot jo je naučila še njena mamica in jo lepo pozdravila:

»Ljuba zlata mama kraljica.«

Kraljica se je nasmehnila in jo vprašala: »Odkod pa si mala, ki si tako lepa?«

»O kraljica, ti si še stokrat lepša, kot sem jaz.«

Kraljica se je drugič nasmehnila in jo pobožala. »Čigava pa si?«

»Zdaj sem tvoja, prej sem bila pa punčka.«

Kraljica se je tretjič nasmehnila in zopet pobožala Mikico. Zdaj sta stražnika poročala kraljici, nato pa sta odvedla Mikico k lončkom, da je stočila medek in odložila pogačice.

Mikica je bila vsa srečna, ker je imela spet hiško, mamico in sestrice.

Noč je. Strički murenčki godejo, kresničke svetijo, žabice regljajo, kužki na vasi pa lajajo ...

Čebelice stražijo svoj preljubi dragi domek in pojo:

»Mi smo na straži prelepe kraljice...«.

Med stražniki je tudi Mikica. Nemirna je in vesela obenem. Če pride sovražnik, bo branila dom in kraljico kot prava junakinja, čeprav umrje.

»Lepa je smrt za dom in kraljico...«, pojo stražniki in Mikica z njimi.

Tudi v hiški čebelice pojo. Ne. Sama kraljica poje. Poje prelepo o stari kraljici, ki je pred letom dni zapustila hiško, ko je sedanja kraljica ležala še v zibelki. Poje o čebelicah sestricah, ki so bile tako pridne, da so poln domek medka nanosile. Poje o mladih kraljicah, ki še v zibelkah ležijo. Čebelice pa ji odpevajo:

»Zdrava kraljica — zdrava kraljica...«

»Ali vsako noč kraljica tako lepo poje,« je vprašala Mikica stražnika.

»O ne —,« ji je odgovoril vojščak. Danes smo zadnjo noč v tej hiški, pa se kraljica poslavlja od nje. Jutri poletimo vse stare čebelice s kraljico pod milo nebo in si poiščemo nov domek. To hišico pa prepustimo mladim kraljicam in mladim čebelicam. Preveč nas je že.«

»In tudi ves medek, ki ste ga nanosile, zapustite mladim čebelicam?« se je začudila Mikica.

»Tudi — tudi — kajpak. Le napijemo se ga za slovo.«

»Pri nas doma bi se pa gotovo za medek stepli. Še za bonbončke smo se in še zlasali povrh.«

»Čebelice se med seboj nikoli ne prepiramo in stepemo. To delajo samo ljudje.«

»Joj, potem so pa čebelice bolj pametne,« se je začudila Mikica.

»Jaz tudi mislim, da so,« je ponosno dejal vojščak.

»Ali bom tudi jaz odšla jutri z vami? Kraljico imam tako rada.«

»Seveda boš. Jutri bo naš veliki praznik v življenju, ko bomo v zlatega soncu zarajale okoli kraljice.«

»Pa če se bodo nekatere čebelice uprle in ne bodo hotele zapustiti lončkov meda, ki so ga same nanosile? — Kaj pa potem?«

»Čebelice se nikoli ne upro.«

»Pri nas doma smo se pa včasih uprli — atku in mami.«

»Čebelice delamo samo za dom in kraljico in mislimo samo na dom in kraljico, zato se ne upiramo in ne tepemo.«

»In nikoli se ne prepirate, katera je več medka prinesla?«

»Saj sem ti že rekla, da ne. Saj nimamo časa. Vse delamo in medek je nas vseh. Zakaj bi se potem prepirale. Če več medka nanesemo, več ga imamo. Ti pa še vedno govoriš kot punčka.«

»Mi smo stražarji prelepe kraljice...«, so zopet stražniki zapeli v tiho noč. Po hišici pa je donelo: »Zdrava kraljica — zdrava kraljica...«

— — — — —

»Mikica Mikica — moja uboga, uboga punčka —«, je zaslišala Mikica od daleč žalosten glas. »Kaj te je volk pojedel — ali te je medved vzal — ali so te cigani ukradli —. Kje si moja zlata punčka —«. Njena mamica je hodila po vrtu in jokala.

»Tukaj sem — mamica. Na straži stojim. Domek in medek varujem in kraljico pred sovražniki. Mamicaaaa!«

Mamica je odšla. Ni je več. V daljavi je utonil žalosten glas: »Kje si moja zlata punčka...«.

»Uboga Mikica,« so jo tolažili vojščaki. »In uboga tvoja mamica.« Mikici je bilo spet hudo — hudo.

18.

Pred hiško je nekaj zaškrbljalo, zacapljalo, zabrskalo. Črn kupček se je premaknil, obstal, premaknil. Stražniki so skočili v vrsto in zapeli:

»Mi smo vojščaki prelepe kraljice...«.

Mikica je bila v sredi med stražniki. O, za dom in kraljico je pripravljena tudi življenje dati. Čebelice so miroljubne in pohlevne. Nikomur nič žalega ne store. Toda v svoj domek nikogar ne puste. Rajši vse umrjejo.

»Kdo je?«

»Saj ne bom nobene pohrustala. Bojim se vas, ker pikate. Le povohala bi rada, ker iz vaše hiške tako lepo diši.«

»Kadar domek varujemo, nikomur ne verjamemo, le v svojo moč zaupamo,« so v zboru zaklicali vojščaki.

»Kdo je?« —

»Kaj me res ne poznate — čebelice? Jaz sem miškica Miškonka. Lačna sem — tako sem lačna. Vaše umrle sestrice bom pokopala v svoj želodček — saj dovolite. Vidite, sinčka Mišlinčka imam in punčko Mišlunčko. Ubožčka — vam rečem. Tu pod vašo hišico v posteljici ležita. Sirotka sta tako lačna. Saj dovolite. Pravljičice vam bom pripovedovala. Če hočete, tisto: kako se je kamenček spremenil v cukrček — ali pa pravljico o mucu maci in njeni strašni taci — če hočete —«. Nemirno je mama miškica gledala okoli sebe.

Cop — lop!

Nekaj ogromnega, belega je skočilo in padlo na miškico. Miškica je tako žalostno zajokala, da so korenjaški stražniki kar vzdihnili.

»Moj sinček Mišlinček — moja punčka Mišlunčka,« je vekala mamica Miškonka. Glas ji je čedalje bolj slabel, jecljal, grgal, končno v temi zamrl.

Strašna muca maca jo je odnesla.

Pod hiško sta zacvilila in zajokala fantiček Mišlinček in punčka Mišlunčka. Mikica je slišala, kako sta obupno javkala: »Zdaj bova pa umrla — ko mamice več nimava — zdaj bova pa umrla...«

Kresniček se je zaletel ob hiško in padel prav pred vrata naravnost med vojščake. Stražniki so planili nadenj in ga zgrabili. Ubogi kresniček se je tako prestrašil, da je obležal kakor mrtev. Če bi ne bilo Mikice, bi bil gotovo umrl.

»Mi smo na straži prelepe kraljice...«, so zapeli stražniki.

»O, saj ta je pa priden.« je hitro vzkliknila Mikica in pobožala kresnička. Kresniček je odprl oči, pa jih takoj spet zaprl. »Poznam ga. Svetil mi je v hiško k stričku murenčku. Še plesali smo. Ubogi fantiček kresniček — nikar se nič ne boj, pa povej, da si priden.«

Zdaj so ga stražniki spustili. Kresniček se je res ojunčil in povedal čebelicam, da je tako plesal po zraku, da je kakor pijan padel med čebelice. Danes so imeli praznik. Nevestice so si izbirali. Punčke kresničke ležijo v travici, kresnički fantički pa po zraku

plešejo in pojejo. Ko se naplešejo, popadajo v travo. H kateri kresnički kdo pade — tista je njegova nevestica.«

V hiški je pela kraljica. Poslavljala se je za vedno od doma, od lončkov medu, od čebelic, ki so še v zibelkah, od vsega — vsega...

Pod hiško pa sta jokala po mamici siroti Mišlinček in Mišlunčka. Čebelice so stražile svoj preljubi domek.

»Ljubi kresniček — ali greš z menoj, da mi boš svetil. Tako se mi smilita Mišlinček in Mišlunčka,« je rekla Mikica. »Potolažiti ju grem. Ubožčka sta.«

Mikica in kresniček sta jo mahnila pod hiško. Kresniček je šel naprej in svetil. Na mehki posteljici sta ležala bratec in sestra in jokala, prav za prav tulila. Tako grozno sta jokala, da je bila posteljica že vsa mokra od solz.

»Pa si dobita drugo mamico, ko je vajino mamico odnesla muca maca,« ju je nagovorila Mikica.

»Druge mamice ne dobiva — zdaj bova pa umrla — zdaj bova pa od lakote umrla,« sta kar naprej tulila in se vroče objemala. »Preveč sva še majčkena, zato bova umrla...«

»Jaz pa nekaj vem, Mišlinček in Mišlunčka,« je veselo hlipnila Mikica. »Kako bi bilo lepo, če bi se tudi vidva spremenila v čebelici, pa bi imela mamico kraljico. Tako je dobra in zlato krono ima. Ali bi jo imela rada — ali bi jo imela?« —

»O, kako bi jo imela midva rada — samo da bi mamico dobila,« sta zopet zatulila.

Mikica je s kresničkom zaplesala od samega veselja.

Kaj se je zgodilo? S posteljice, kjer sta ležala Mišlinček in Mišlunčka, sta zlezli dve čbelici. Resnično, dve pravi čbelici, samo na glavicu sta imeli dve majceni miškini ušesci.

Mikica je oba objela in poljubila, nato pa ju nagajivo pocukala za tista majcena ušesca in ju odpeljala v hiško. Kresniček se je pa kar poslovil, še preden so prišli k straži. Rekel je, da se stražnikov tako boji, da bi najbrž od strahu umrl, če bi jih še enkrat zagledal. Zahvalil se je Mikici, da ga je rešila smrti. In lučka je zaveslala v temno noč. (Dalje.)

Šopek čeških

O gozdu

(Narodna pripovedka. Zapisal X. B. Pelikan.)

V davnih časih se je raztezal med dvema mestoma razsežen gozd. Pravili so, da v njem straši in zato je vsakdo gledal, da je šel skozenj še za dne. Nekoč je prišel v gostilno enega teh mest star kmet. Naročil si je jedi in pijače. Ko je plačal, ga je gostilničar vprašal, kam je namenjen. »V mesto onkraj gozda,« je odgovoril kmet. Gostilničar ga začne pregovarjati, naj bi ostal čez noč pri njem; lahko bi se mu v gozdu kaj pripetilo, kajti v njem straši. A kmet se ni dal pregovoriti. Rekel je, da se ničesar in nikogar ne boji. In je odšel.

Prišel je tako do srede gozda brez vsakršne nepravilike. Že je mislil, da ga je hotel gostilničar le prestrašiti, ko se je zaslišal iz gošče žalosten glas: »Kam naj denem? Kam naj denem?!« Kmet se je ustavil in dobrovoljno odgovoril: »Kjer si vzela, tja deni!« Komaj

je to izrekel, je zaslišal silen pok in takoj za njim glas, ki pa ni zvenel več žalostno, ampak veselo: »Hvala ti! Na tak odgovor sem čakal celih tri sto let. Zdaj sem rešen, hvala Bogu! Veš, bil sem nekdanj bogat, a lakomen kmet. Ponoči sem vstajal in sosedom predstavljaj mejnike. Po smrti mi je bila naložena kazen, da moram prenašati na glavi mejnik in čakati na odrešilen odgovor. Hvala ti!« In kmet je videl, kako je obletel njegovo glavo majhen, bel globček, ki je nato zletel v nebo.

Opomba: Primerjaj Aškerčevo balado »Mejnik«!

Ganljiva milosrčnost

(Napisala Mar. Kozak.)

Bilo je v vojnem času. Zvečer sta ležala na bojišču dva ranjenca drug poleg drugega. Eden je bil Čeh, drugi pa njegov bojni sovražnik Italijan. Oba sta zelo trpela. Ker se nista razumela, se nista mogla pogovarjati; stisnila sta si le roke v znak dobre volje.

Nastala je noč, eden izmed njiju je zaspal. Ko se je zjutraj prebudil, je opazil na sebi tuj plašč. Pogledal je svojega soseda. Ta je bil mrtev. A preden je umrl, je vzel svoj plašč in z njim pokril svojega tovariša v nesreči... Umrli vojak je bil Čeh.

STEKLENICA IN KNJIGA

(SPISAL JAKOB KRČEK.)

NA MIZI JE STALA STEKLENICA VINA, POLEG NJE PA LEŽALA KNJIGA.

PA JE REKLA STEKLENICA KNJIGI: »TI NESREČNO BITJE! KADARKOLI TE VZAME GOSPODAR V ROKE IN V TEBI ČITA, JE VSEGA POMILOVANJA VREDEN. NEIZREČNO GA MUČIŠ; BOJIM SE, DA BO PRI TEM PRIŠEL ŠE OB PAMET!«

»A KADAR TEBE NAGNE K USTOM, JE ŽE OB PAMET,« SE JE ODREZALA KNJIGA.

Dišeča meta

(Spisal Jan Milota.)

Ko je Gospod Bog ustvaril cvetice, je prišla k njemu dišeča meta. Poklonila se je Stvarniku in rekla: »O Gospod, dal si mi prijeten vonj, toda moj cvet ni lep in po listih sem podobna koprivni. Kdo se bo zame zmenil?«

Odrnil ji je Gospod Bog: »Kdor bo gledal le na varljivo zunanjost, se res ne bo zmenil zate, a pametnemu se bo priljubil tvoj vonj. Ti postaneš ljubljena pametnih — ali ni to boljša usoda od ostalih cvetic?«

Iz vradostila se je meta in občudovala božjo modrost.

Prevel R. Ž.

KRISTA HAFNER
ENA ZA PUST

MARJANICA JE BILA NA PUSTNI TOREK DEKLA. SLUŽILA JE V LEPEM GRADU PRI GROFU BURIFURIDURIČKU IN PRI GROFICI BARIFARIDARIČKI.

TISTEGA JUTRA STA BILA GROF IN GROFICA SILNO ZAPOSLENA. GROF JE SEDEL V SVOJI ZAKLADNICI. NA GLAVI JE IMEL ZLATO KRONO, V ROKI PA TEŽKO VREČO DENARJA. PREŠTEVAL JE SVETLE CEKINE. DEBELE POTNE KAPLJE SO MU TEKLE PO TOLSTEM LICU.

TUDI GROFICA JE BILA ZAPOSLENA. SEDELA JE V OBEDNICI. NA GLAVI JE IMELA TEŽKO KRONO, V ROKI PA VELIK ZLAT NOŽ. REZALA JE TENKE REZINE BELEGA KRUHA IN SI JIH DEBELO MAZALA S PREŠNIM MASLOM IN SLADKIM MEDOM. ZRAVEN JE PILA SLADKO BELO KAVO. TEŽKO JE SOPLA OD SILNEGA NAPORA.

DEKLA MARJANICA PA JE MEDTEM NA GRAJSKEM DVORIŠČU RAZOBEŠALA GROFOVSKO PERILO. RAVNO JE DRŽALA V ROKAH SVILENO GROFOVO SRAJCO, KO SE JE ZGODILO NEKAJ ČUDOVITEGA. IZ BLIŽNJEGA GOZDA JE PRILETELO SEDEM KRILATIH PEVCEV, SEDEM ČRNIH KOSOV IN SE VSEDLO NA SMREKO NA GRAJSKEM VRTU. ZAČELI SO PETI IN SO PELI IN ŽVIŽGALI, DA SE JE NJIH PESEM RAZLIVALA PREKO VSE GROFOVE POSESTI. PRAV NOTRI V

GRAD JE PRODRLA NJIH ČUDOVITA PESEM IN JE ZMOTILA GROFA PRI NJEGOVEM POSLU. POPUSTIL JE SVOJE CEKINE IN PRITEKEL NA MOSTOVŽ, DA BI BOLJE SLIŠAL PRELEPO PETJE. POSTAVIL SI JE STOL K OKNU IN SE NAGNIL PREKO PODOKNICE. ZLATA KRONA JE ZABLESTELA V SONCU.

TUDI GROFICA V OBEDNICI JE ZASLIŠALA ČUDOVITO PETJE. POGOLTNILA JE GRIZLJAJ, KI GA JE IMELA PRAVKAR V USTIH IN STEKLA NA MOSTOVŽ. USEDLA SE JE K DRUGEMU OKNU IN POSLUŠALA.

TUDI MARJANICA JE POSLUŠALA. V ROKAH JE ŠE VEDNO DRŽALA GROFOVO SVILENO SRAJCO IN NEPREMIČNO ZRLA NA SMREKO, ODKODER JE PRIHAJALO ČUDOVITO PETJE. TAKO JE BILA ZAMAKNJENA, DA ŠE NA TO NI POMISLILA, KAKO JO GROF IN GROFICA GLEDATA, KO NA DVORIŠČU STOJI IN POSLUŠA, MESTO DA BI DELALA.

TEDAJ JE PESEM KRILATIH PEVCEV MAHOMA UTIHNILA. IZ JATE NA SMREKI PA SE JE ODTRGAL NAJVEČJI KOS IN PRILETEL NA DVORIŠČE. USEDEL SE JE MARJANICI NA GLAVO IN JO Z RUMENIM KLJUNOM VŠČIPNIL RAVNO NA NOS.

MARJANICA SE JE PRESTRAŠILA IN GROFOVA SRAJCA JI JE ZDRKNILA IZ ROK. SKLONILA SE JE, DA BI JO POBRALA, PA JI JE NA MOKRIH TLEH SPODRSNILO IN JE PADLA KAKOR JE BILA DOLGA IN ŠIROKA.

KO JE GROF TO VIDEL, SE JE PRIČEL SMEJATI. TAKO SE JE SMEJAL, DA SO SE MU TRESLA MASTNA LICA IN TOLSTI PODBRADEK. ŠE OKROGLI TREBUŠČEK SE MU JE PRIČEL TRESTI.

TUDI KRALJICA JE BRUHNILA V SMEH. PLOSKALA JE Z ROKAMI, POSKAKOVALA NA TEŽKIH NOGAH IN SE VSA MAJALA OD SMEHA. ZLATA KRONA SE JI JE ZVALILA Z VZVIŠENE GLAVE.

GROF PA JE PRIJEL GROFICO ZA ROKO IN ZAPLESAL Z NJO PREKO ŠIROKEGA MOSTOVŽA PRAV NOTRI V VEЛИKE GRAJSKE SOBANE. IN KER JE NA DVORIH TAKO UREJENO, DA MORA GROFA VSE POSNEMATI, JE VES GRAD ZAČEL PLESATI. STOL JE PLESAL Z MIZO, LONEC S POKROVKO, KOZAREC Z DEBELUŠNO STEKLENICO, KOREC S SUHO ZAJEMALKO, TANKA TRSKA Z DEBELIM POLENOM. RAJALI IN PLESALI SO, DA STA SE TRESLA ZEM-LJA IN NEBO, PELI IN VRISKALI VES DAN IN POZNO V NOČ ŠE NISO NEHALI. TEDAJ, NA POLNOČ JE ŽE ŠLO, PA JE NENADOMA REKLO RSK IN GROF IN GROFICA STA POČILA OD SMEHA. IN ZA NJIMA SE JE RAZPOČIL VES GRAD IN RAZPADEL V RAZVALINE.

TAKRAT SE JE MARJANICA ZBUDILA. POGLEDALA JE OKOLI SEBE IN VIDELA, DA JE ŽE BELI DAN. ZAČUDILA SE JE, DA LEŽI NA TLEH POLEG POSTELJE, PREMISLILA SVOJE SANJE, PA VESELO POSKOČILA IN VZKLIKNILA:

»PA VENDAR ŠE VEM, KAKO JE BILO GROFU IN GROFICI
IME: BURIFURIDURIČEK
IN BARIFARIDARIČKA.«

PA PONOVI ŠE TI, ČE ZNAŠ!

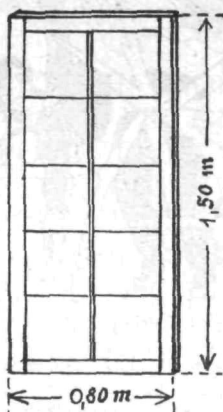

Leopold Paljk

Naredimo toplo gredo našim vrtnaričicam in cvetličaricam

Kdor si hoče vzgojiti zgodnjih sadik in sploh pridelati zgodnjo zelenjad, mora tudi zgodaj sejati. Ker pa v februarju še ne moremo sejati na prostem, si pomagamo navadno tako, da posejemo seme v nizke lesene zabojčke ali pa v večje cvetlične podstavke, ki jih postavimo na topel prostor in sončno okno. Kdor pa ima količkaj večji vrt, stori najbolje, ako si postavi na najbolj sončen in zaveten prostor na vrtu toplo gredo. Za kmečke prilike zadostuje topla greda z dvema ali tremi okni. Toplo gredo narediti ni težko. Seveda moramo pri tem računati z nekoliko izdatki za les in steklo.

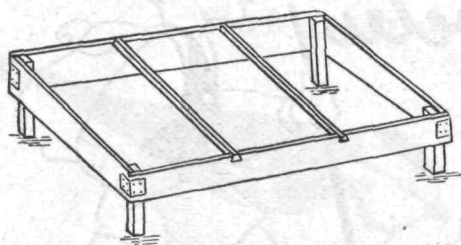
Radi bi torej naredili toplo gredo s tremi okni. Navadno so okna 150 cm dolga in 80 cm široka. Po sredi imajo eno prečko. Za obod so najboljši 4–5 cm debeli hrastovi plohi. Takšna greda bo tedaj $5 \times 80 \text{ cm} = 2,40 \text{ m}$ dolga in 1,50 m široka. Kako jo naredimo? Najprej napravimo obod. Za obod rabimo 2 ploha po 2,40 m in 2 po 1,40 m dolga. Zadnja stran je 30–45 cm visoka, sprednja pa 20–30 cm. Obod pritrdimo na vogalih na $8 \times 10 \text{ cm}$ močne tramiče, izmed katerih sta daljša dva 70 cm dolga, krajša pa 55 cm. Na obodu sta vdrelana še dva prečnika, ki imata po sredi žlebič, ki vam ga izskoblja mizar z utornikom in služi za odvajanje vode, ki pronica med oknom. Ko je obod izgotovljen, izkopljemo na vrtu še primerno veliko jamo, ki naj bo tako globoka, da segajo spodnji robovi oboda 10 cm v zemljo. Pod tramiče podložimo opeko, da se obod v rahli vrtni zemlji ne pogrezne pregloboko. Da pa ne zdrknejo steklena okna pri odpiranju z oboda, pritrdimo na spodnji (južni) strani za vsako okno dve oporni letvici, kot jih vidite na sliki. Za pokrivanje oken ponoči potrebujemo še slamnice in iz tankih desk zbite pokrove.

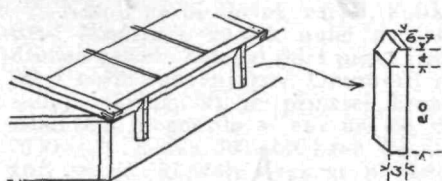
Naredimo toplo gredo

Kako uredimo nato gredo? Na dno izkopane jame denemo svež konjski gnoj, ki ga še enakomerno poteptamo, da sega 10–20 cm pod rob oboda. Gredo pokrijemo z okni, slamnico in lesenim pokrovom ter pustimo nekoliko dni, da se gnoj ugreje in usede. Šele nato gredo prezračimo, nasujemo povrhu 20 cm debelo plast presejane najboljše zemlje pomešane z mivko in posejemo razno semenje. Dokler seme ne izkali, imejmo gredo pokrito. Pozneje jo pa vsak dan pridno zračimo in setev primerno zalivajmo. Spčetka privzdigujejo okna na gornji strani prav malo, pozneje pa vedno več. Ob toplih in sončnih dneh lahko okna popolnoma odstranimo; seveda moramo zvečer gredo spet varno pokriti.

Namesto tople grede si mnogi uredijo tako zvano hladno gredo. Od tople se razlikuje le v tem, da zanjo ne potrebujemo gnoja. Vsa toplota prihaja le od sonca, medtem ko greje v topli gredi setev od spodaj tudi gnoj. Za vaše domače prilike vam hladno gredo bolj priporočam. V hladni gredi gojene sadike so

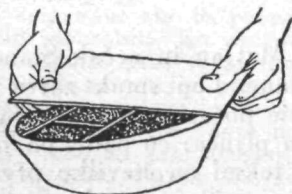
Obod za toplo ali hladno gredo
s 3 okni

Letvice, ki jih pritrdimo z vijaki
na obod

namreč čvrstje in mnogo bolj utrjene kot one iz toplih gred. Seveda dorastejo sadike v hladni gredi nekoliko pozneje kot v topli. Medtem ko sejemo v toplo gredo že lahko v februarju, sejemo v hladno šele v drugi polovici marca.

Drage vrtničarice! Ako si letos še ne morete urediti tople oziroma hladne grede, posejite seme v večje cvetlične podstavke ali pa v 5–10 cm visoke lesene zabojčke. Za setev vzemite najboljšo presejano zemljo iz gnojaka, ki ji primešajte drobnega rečnega peska ali izprane mivke. Preden sejete, morate zemljo nekoliko orositi z vodo. Luknjice na dnu posode pokrijte s črepinjami, nato pa nasujte prsti, da sega 1 cm pod rob. Z lesno deščico zemljo nekoliko pritisnite in

uravnajte njeno površino. Nato posejite seme, ki ga narahlo pritisnite z deščico k zemlji. Debelejše seme pokrijte še z rahlo zemljo, seme nagljev in prav drobno seme raznih cvetic pa je boljše, če ne pokrijete. Nazadnje pokrijte setev še s steklom. Pod steklom se namreč zemlja tako hitro ne izsuši; vlažen zrak pa tudi ugodno vpliva, da seme vzkali. Šele ko seme požene, steklo lahko privzdignete in setev prezračite. Zabojčke postavite v toplo sobo. Dokler seme ne vzkali, so lahko v temi; pozneje pa jih postavite na sončno okno.

Zdaj že lahko sejete »šabo« naglje in paradižnike.

Novice iz vrtnarstva

Največje cvetlične nasade imajo Francozi in Nizozemci. Na Francoskem je 9000 ha zemlje namenjene za cvetličarstvo, od teh skoraj 600 ha za vzgojo vrtnic. Na Nizozemskem je samo za vzgojo čebulnic določenih 8500 ha zemlje. Na tretjem mestu so bratje Bolgari, kjer je 6700 ha zemlje določene za vzgojo vrtnic, iz katerih dobivajo »rožno olje«.

Bolgari zalagajo evropski trg s svežimi vrtnimi jagodami. Lansko leto so jih izvozili 145 ton, letos pa že 950 ton. Predno odpošljejo jagode po železnici, jih v velikanskih hladilnicah ohladi na 3° C.

Na otoku Island (t. j. ledena zemlja), ki leži v Severnem morju in je deloma pokrit z večnim snegom in ledom, nameravajo vrtnarji in cvetličarji izkoristiti mnogoštevilne tople vrelce, tako zvane gejzire, ki jih je tam nad 1000, za razgrevanje ogromnih cvetličnjakov in rastlinjakov. V teh bodo gojili najrazličnejše cvetice, razno zelenjavo in tudi sadno drevje (celo banane).

Janko Sicherl

Smuk, smuk, kdo bo prvi?

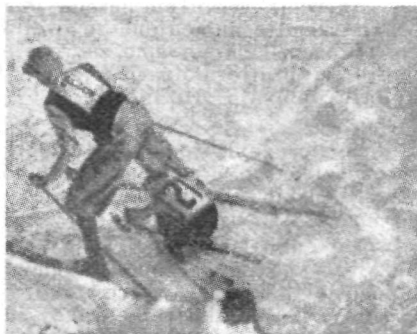

Stric Matjan in nečak Stane ljubita bele poljane. Lep smuk zares ju vabi, mika. Stric počasi, varno smuča, boji se za srce in pljuča; če pade, pa je grozna pika. Na tekmi on številko prvi nosi, a Stane pa za zadnjo prosi. »Stric, gotovo vas še prehitim, nagrado prvo jaz dobim!« Stric molči in nič ne reče, saj dobro ve, kje proga teče. Za plotom prav močno zavira, misleč, da s plugom pot zapira. Kolovozi so res muka, po poti je nerodna smuka.

Stric v mislih že zmaguje, a zdajci zadaj glas začuje: Stric, smuk! V stran, če ne, vas poteptam!« Oh, ta Matjan! On noče v stran in s tem pravila krši. Tak tekmovalec je najgrši. »Haha, haha,« Matjan se krohota in še nadalje pluži — a kazen brž zasluži.

Stane že je za petami in preden stric se zdrami, že švigne skozi med nogami. »Stric Matjan, dober dan!« nagajivo mu zakliče. »Skozi predor spuščate fantiče!«

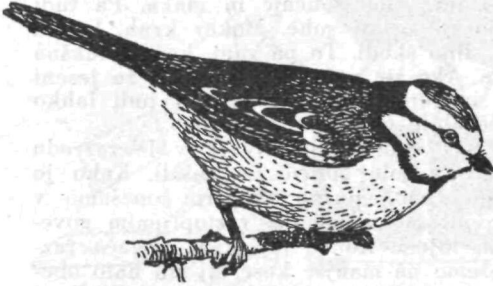
Stric ne reče nič in misli: »Ta je ptič! Malo šale mora biti, zdaj se moram pokoriti. Prenerodne moje so noge, mladina naj na tekmo gre.« Stric Matjan z mladino nič več ne tekmuje, le gleda jo in se raduje, ko darila ji kupuje. Smuk!

Pisan drobiž in vse navzkriž

Leop. Paljk

Skrb za drobne ptice pozimi

Nikoli ne bi človek verjel, koliko tisoč škodljivih žuželk uniči na leto droben ptiček. Zato so ptiči pravi stražarji naših sadovnjakov. Opazovali so siničji parček, ki je prinesel hrano mladičem v gnezdo v eni uri 60 do 70 krat, t. j. dan 500—600 krat. Če odgoji sinica, ki vali dvakrat na leto, vsakokrat devet mladičev, tedaj uniči samo ena 20 članska siničja družinica na leto do 150.000 srednjevelikih gosenic, 120 milj. jajčec in bub, t. j. 100 do 150 kg raznih živalskih škodljivcev.

Morda pa porečete: »Kdo neki more to tako natančno trditi, ko tega nikoli prešteti ne more?« Res je. A približno število pa vsekakor lahko ugotovimo. Recimo, da čepé v gnezdu samo štirje mladiči in da požre vsak na dan le 50 gosenic. Izračunajte, koliko požró ti štirje mali »požeruški« na mesec! Nič manj ko 6000 gosenic. Koliko bi pa ta ogromna goseničja golazen požrla na vrtu in v sadovnjaku, vemo prav dobro vrtnarji in sadjarji ter vsi ljubitelji narave.

Ali naj vam še nadalje govorim o koristi naših drobnih ptic? Mislim, da ni potrebno, ker vsi dobro vemo, da so drobne ptice zlasti sadjarjem največje pomočnice, ki uničijo več škodljivega mrčesa kot ga morejo uničiti s škropljenjem vsi napredni sadjarji.

Čemu sem vam vse to povedal? Zato, da tudi vi ne pozabite zdaj pozimi svojih malih dobrotnic. Ko zapade zunaj visok sneg, so naše sirote v najhujši stiski in potrebi. In prav tedaj jim moramo priskočiti na pomoč. Kako?

Na okno ali na vrt jim postavimo krmilno hišico, ki jo sami lahko napravimo s prav majhnim trudom in brez posebnih stroškov. Krmilnica mora biti tako napravljena, da ne more vanjo naletavati sneg. Ako natrosimo ptičkom krušnih drobtinic na okno ali kam drugam, kjer jih lahko sneg razmoči, je to zanje silno nevarno. Ako ptice zmrzlo in mokro hrano poiščejo, navadno poginejo. Zato skrbimo, da bo koritce v krmilnici vedno suho. Nad krmilnico je zato treba napraviti tako veliko streho, da ne more sneg naletavati v notranjost in zmočiti hrane. Streho prekrijemo še s strešno lepenko, da ne more voda pronicati v krmilnico.

Lično krmilno hišico, ki popolnoma služi svojemu namenu, vidite tu na sliki. Vsakdo izmed vas, ki je količkaj ročen pri delu, jo lahko sam izdela.

Hišica je pritrjena na 10 cm debel kol, ki je trdno zabit v zemljo. Nad zemljo sega 170 cm visoko. V višini 130 cm sta pritrjeni dve letvici, na njih pa 45×80 cm veliko krmilno koritce, ki ima v sredi zvrtno luknjo, da ga moremo nasaditi od zgoraj dol na kol ter z žebli pritrčiti na obe vodoravni letvici. Še prej pa je treba pritrčiti okrog koritca 3—4 cm visoke letvice, da ne more veter odnesti hrane na tla. 30 cm niže lahko pritrčimo prav malo deščico, kamor natresemo nekoliko zrnja, da privabimo na ta način ptičke h krmilnici.

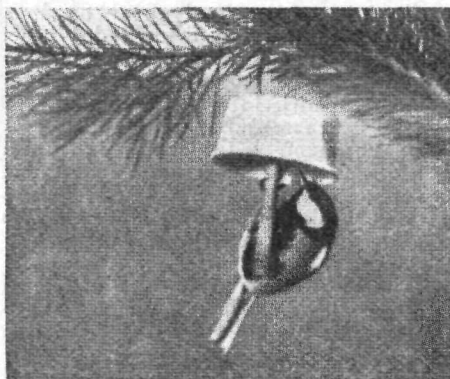
Kako pritrčimo nato še streho, vam kaže dovolj nazorno slika sama. Zgoraj pribijemo na kol 70 cm dolg dovolj močan prečnik, na obeh njegovih straneh pa po dve 5 cm debeli poševni letvi, ki jih nato pribijemo še na pokončne letve, ki smo jih že prej pribili na vogale krmilne deščice. Zaradi trdnosti se priporoča pritrčiti še vodoravne letve, kot vidite na sliki. Streho prekrijemo najprej s tankimi deščicami, nato še s strešno lepenko. Prav tako opazimo z deščicami ali pa s steklenimi šipami odprti stranici, da ne more skozi naletavati sneg v koritce. Hišica je dokončana. Morda se boste čudili, ker ni takšna, kot

Krmilnica

jih navadno vidite na posameznih vrtovih in tudi v mestnih parkih? Je pa mnogo boljše od onih, ker je v takšnih krmilnicah hrana boljše zavarovana pred padavinami. Ob obeh daljših straneh je med koritcem in streho okrog 20 cm prostora in tu morejo ptički neovirano ven in noter. Nikdar siti vrabčki si v krmilnico niti ne upajo, medtem ko najdejo bogato pogrnjeno mizico kaj kmalu drobne siničke.

S čim pa boste krmili ptice pozimi? S semenjem. Najboljša ptičja hrana je zdrobljena konoplja, zdrobljen oves, proso ter seme sončnic in maka. Pa tudi suhe krušne drobtinice so dobre, le da morajo ostati suhe. Moker kruh, kuhan krompir ali kuhan riž ter slanina ptičkom silno škodi. To pa zato, ker se takšna hrana zunaj skisa. To je pa strup za ptičke. Ako ste nabrali in posušili že jeseni bučne in kumarčne pečke, dalje bezgove in jerebikove jagode, jih tudi lahko krmite ptičkom. Pa tudi košček loja ne pozabite obesiti v krmilnico.

Krmilni lonček

O »ptičji pogači« ste v IV. razredu ljudske šole gotovo že slišali. Kako jo napravimo? Razno semenje zmešamo v posodi in zalijemo z raztopljenim govejim lojem. Ko se loj strdi, pogačo razrežemo na manjše kose, ki jih nato obesimo na bližnje veje ali kamor koli. Prav tako lahko napravimo tako zvani krmilni lonček ali krmilni zvonec. Vzamemo majhen svetilčni lonček. Skozi luknjico na dnu vtaknemo leseno palčico z dvema kratkima stranskima vejicama. Lonček napolnimo s semenjem in zalijemo z raztopljenim lojem ter zmešamo. Ko se loj strdi, je krmilni zvonec narejen, in ga obesimo z odprtino navzdol na vejo bližnjega drevesa. Najboljšo ptičjo pogačo naredimo iz polovice semenja in polovice loja. Za 1 kg mešanice potrebujemo 50 dkg loja in 50 dkg raznega semenja (na primer

15 dkg zdrobljene konoplje, 15 dkg zdrobljenega ovsa, 5 dkg prosa, 5 dkg makovega semenja, 5 dkg semenja sončnic in 5 dkg posušenih bezgovih jagod).

Namesto cvetličnega lončka vzamemo lahko kakšno drugo posodo. Kdor nima ne enega ne drugega, naj odžaga pol metra dolgo in dovolj močno vejo ter izvrtta vanjo 5 cm široke in prav tako globoke luknje 10 cm narazen ter jih napolni s semenjem in lojem. Vejo obesite na drevo. Čudili se boste, kako kmalu bodo drobne siničke zaslutile, da je prav zanje, ki so pozimi največje sirotke, bogato pogrnjena mizica. Vrabcev tja ne bo, ker se ne znajo oprijemati viseče veje.

Ko boste, dragi otroci, gledali skozi okno tople sobe naše ptičice, ki se bodo veselo in zadovoljno smukale okrog krmilnice ter si polnile lačne želodčke, boste gotovo tudi vi poskakovali od veselja, ker boste občutili v svojih srcih, da ste mnogo koristili drobnim in revnim ptičicam.

Starost dreves

Drevesa dosežejo dosti večjo starost kakor ljudje in živali. Marsikatera vaška lipa je gledala Turke, ko so ropali po naših krajih. Znanstveniki so dognali, da drevesa dosežejo tole starost:

Platana 5000 let, cipresa 3000 let, tisa 3000 let, hrast 2000 let, kostanj 2000 let, smreka 1200 let, lipa 1000 let, macesen 600 let, bor 570 let, topol 500 let, bukev 200 let, gaber 150 let.

Koliko elektrike porabimo

Ni povsod poraba električnega toka enaka, kar posebno pokaže tale razpredelnica:

V letu 1935 je bila poraba toka na 1 prebivalca v kilovatnih urah:
Norveška 3285, Kanada 1675, Švica 1275, Belgija 490, Nemčija 475, Anglija 435, Poljska 70, Jugoslavija 56 (Slovenija 225), Romunija 50, Indija 6, Kitajska 4.

Iz „Vrtčeve“ skrinjice

Miklavžev večer.

Na Miklavžev večer smo v Kamniku uprizorili igrico »Miklavž prihaja«.

Najprej smo se prikazali angelci v belih oblačilih. Zapeli smo pesem: »Mi angelci« in smo zarajali. Po petju in rajanju so angelci nastopili v posameznih vlogah. Imenovali so se: Kerubinček, Serafinček, Tron, Moč, Kodrček, Knežič in nadangel. Nebeškima mojstroma je bilo ime Gerard in Krišpin. Seveda je tudi sv. Peter moral biti zraven. S Kerubinčkom sta si bila prav blizu. Skratulin in Kosmatin, dva prava hudička, pa sta bila bolj ob strani ter sta pela in govorila. Nazadnje so se pred splošnim Miklavževim obdarovanjem prikazali še drugi parkeljni, ki jih je vodil sam Lucifer.

Nikogar ni bilo, ki bi mu igrica ne ugajala. Najbolj pa smo je bili veseli otroci kamniške šole. Škoda, da nas ni prišel pogledat tudi kdo iz Ljubljane!

Potokar Zinka,

učenka III. razr. v Kamniku.

Spoštovani g. urednik!

To je moje prvo pismo in upam, da ga boste sprejeli. Doma sem iz male vasi Hlebce. V šolo hodim v Lesce. Tudi Bled mi je dobro znan. Zelo rada berem »Vrtec«, ki ga z veseljem prejemam. Prav posebno rada berem povest »Mikica in Mokica« in veliko veselje imam z reševanjem ugank.

Zelim Vam vesele božične praznike in srečno novo leto, da bi napisali še mnogo lepih povesti.

Kristan Pepca,

učenka 6. razr. Ij. šole v Lescah.

Čudež mladega prijateljstva

V svojem življenju sem doživel mnogo srečnih in žalostnih dni. Neizbrisno se mi je vtisnil v spomin doživljanje v moji zgodnji mladosti. Star sem bil kakih pet let. Bil sem majhen in zelo razposajen deček. Stanovali smo v hiši, kjer so bivali tudi starši mojih prijateljev Rajka in Verice. Oba sta bila nekoliko večja od mene. K njima sem zahajal zelo rad, ker sta imela mnogo igrač. Z Rajkom sem se vozil v avtomobilu, jahal konjička in poskušal igrati na klavir Rajkovega očeta. Z Verico pa sem se lovil in žogal. Tudi gospod advokat, kakor sem imenoval Rajkovega očeta, in gospa, sta me imela rada.

Zgodilo se je, da sta Rajko in Verica odšla na počitnice. Težko sem se ločil od obeh. Da sem preganjal dolg čas, sem se kopal na dvorišču v ribniku. Ko sem se tega naveličal, sem začel plezati po vrečah z moko, ki so stale na dvorišču. Zagrabil sem eno in jo prevalil nase. Pritisnila me je na obe nogi. Na moj krik je pritekla mama in me odnesla v hišo. Nobene poškodbe ni bilo na nogah, a hoditi nisem mogel. Mama me je nesla k zdravniku v hiši, a tudi ta ni ugotovil poškodbe. Svetoval je mami, naj me nese v Ljubljano na »rentgen«. Tu so me pregledali, a niso našli ničesar. Vendar so zdravniki svetovali mami, naj poskusi tako, da mi nastavi v majhni razdalji igračo, ki bi me zanimala in naj me vabi, da bi šel do nje. Nato naj jo zopet izmakne. Tako bi jaz pozabil na nogo in zopet shodil. Toda tudi to ni pomagalo. Uboga mama je kupovala igrače, a vse zaman. Že so mislili, da sem ohromel. Hoteli so me odpeljati v Zagreb na kliniko. Toda gotovo bi tudi to ne pomagalo, če se ne bi vrnila moja prijateljca

Rajko in Verica. Mama, ki še ni obupala, me je nesla do stopnic in rekla: »Tonček, Rajko in Verica sta se vrnila.« Jaz pa sem se na veliko veselje mame in očeta povzpел po stopnicah in shodil. Rajko in Verica sta me bila zelo vesela. Jaz pa, ki zaradi prestanega strahu nisem mogel ho-

diti, sem pozabil na strah in zopet ju-naško porocal k svojima prijateljema Rajku in Verici.

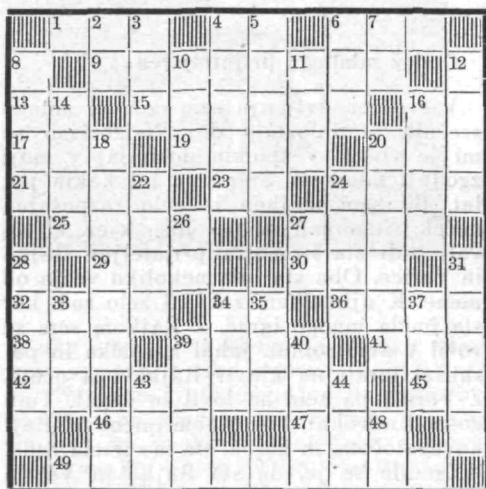
Ahačič Anton,

dijak III. realne gimnazije
v Ljubljani.

Uganke

1.

Križanka (Pak)

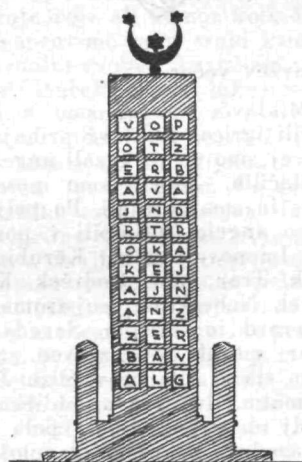

Vodoravno: 1. sila, 4. predlog, 6. sku-pina vojakov (srbo-hrv.), 9. dan, 13. osebni zaimek, 15. veda, 16. nikalnica, 17. kača, 19. del smuške opreme, 20. visok uradnik, 21. grška gora, 23. zaimek, 24. tekočina, 25. ovoj, 27. napev, 29. zemlja, 30. ima vsak, 32. moško ime, 34. živalca, 36. konč-nica, 37. veznik, 38. žensko ime, 39. ju-goslovansko mesto, 41. turški mogočnej, 42. egiptovsko božanstvo, 43. konj, 45. vzklik, 46. društvo, 47. plačilo za znanje, 49. do-lenjski kraj.

Navpično: 2. predlog, 3. rabiš na pošti, 4. snežena tvorba, 5. obvestilo, 6. žensko ime, 7. učenje, 8. del telesa, 10. žival, 11. os. zaimek, 12. žensko ime, 14. potem, 16. žensko ime, 18. družabna igra, 20. žen-sko ime, 22. pevski izraz, 24. ima krava, 26. kazalni zaimek, 27. osebni zaimek, 28. igra, 31. sorodnica, 33. žensko ime, 34. hišica, 35. del obleke, 37. moško ime, 39. gospod (dalmatinsko), 40. pisalna po-trebščina, 43. del mize, 44. ves, 46. nemški tako (fonetično), 48. kratica za vrsto re-dovnikov,

2.

Napoleonov spomenik (Pak)

3.

Sestavljalnica

Ljubljana, Ljubno, Medvode, Dom-žale, Naklo, Predole, Argentina, Vzhodna Indija, Panama.

Izloči iz prednjih imen po 2 za-poredni črki in dobiš rek.

4.

Posetnica

Mirko Kisnič

Sp. Loka

Kaj je ta fant?

Kdor vse pravilno reši in bo iz-žreban, dobi lepo knjigo.

Rešitev ugank iz 5. številke:

Salamonska razsodba: Vsi trije so pojedli 8 hlebčkov, torej odpade na vsakega $\frac{2}{3}$. Jusuf, ki je imel 3 hlebe, je žrtvoval samo $\frac{1}{3}$. Ahmed, ki je imel 5 hlebov, pa je dal $\frac{1}{5}$. Ker je oddal Ahmed sedemkrat toliko kruha kot Jusuf, mora dobiti 7 piastrov, Jusuf pa enega.

1.

Zunaj viharen zimski je dan,
nov sneg na stari se usiplje,
pod težo vzdihuje hrib in ravan
in drevje v dobravi škriplje.

2. Črka *I*. 3. Tonca. 4. V loncu. 5. Kamničan, Jeseničan.

Vse uganke so pravilno rešili: Marijin Vrtec, Velike Lašče; Dobrovoljc Janez, Robas Aleš, Resman Janko, Urankar Franc, Št. Vid nad Ljubljano; Bertoncelj Mimi, Zelezniki; Hörtner Boris, Ljubljana; Burja Tone, Rečica-Bled; Leskovec Majda, Zorec Marjan, Kastelic Ana, Sesjak Draga, Marijin Vrtec, Stična; Ceglar Francka, Škufca Cveta, Gaberje-Stična; Dobrovoljc France, Verd-Vrhnika; Brelih Polonca, Ljubljana. — Salamonsko razsodbo so rešili tudi: Cvetek Janez, Sv. Duh ob Boh. jezeru; Kovač Angela, Domžale; Cazafura Marija, Maribor.

Pet ugank so rešili: Lampret Marica, Medved Anica, Škufca Milena, Škufca Joža, Stična; Vidic Janez, Brajdih Stanko, Jereb Karel, Št. Vid nad Ljubljano; Dežman Nežka, Kristan Pepca, Dežman Angela, Reinhardt Anica, Lesce-Bled; Gornar Vida, Zelezniki; Mikelj Danica, Dijak Francka, Korošec Danica, Koprivnik v Bohinju; Hribernik Angela, Rupnik Terezija, Petek Meta, Pšeničnik Elizabeta, Sket Marija, Čujež Franc, Leberneg Štefka, Strmšek Viktorija, Lempl Alojzija, Regoršek Karel, Štefanič Rozina, Arih Marija, Frim Antonija, Šurbek Edvard, Regoršek Franc, Hikelsberger Marija, Pirš Milan, Rataj Ivanka, Kuhar Boris, Detiček Marija, Godec Terezija, Štefanič Franc, vsi iz Loč pri Poljčanah; Jevšček Milka, Jerman Ana, Skušek Ana, Črnomelj; Jeraša Marijana, Ljubljana; Fende Franc, Orehovlje-Preoslje; Cuderman Cirila, Mirko in Slavko, Tupaliče-Preddvor; Premrov Marija, Grahovo pri Rakeku; Strojan Janez, Ljubljana; Kunstelj Lovro, Vrhnika; Trampuž Dragan, Novo mesto; Kresnik Margi, Ljubljana.

Delne rešitve so bile štiri.

Izžrebani so bili in dobe nagrade: Hörtner Boris, dijak, Ljubljana (za Salamonoovo razsodbo); Škufca Cveta, Gaberje 18, p. Stična (za vse uganke) in Štefanič Rozina, učenka iz Loč pri Poljčanah (za pet ugank).

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Naročnike, ki so z naročnino zaostali, prosimo, da isto nujno poravnajo in jo v prihodnje nakazujejo sproti.

Na mnoga vprašanja naznanjamo, da bo veljal vezan letnik letošnjega »Vrtca« 28 din.